

Ворошиловград
Сергій Вікторович Жадан

За версією конкурсу «Книга року Бі-бі-сі» роман «Ворошиловград» став кращою книгою десятиліття!

Пил доріг, іржаві бензоколонки, втомлені автобуси, старі «хрущовки»... Місто, що залишилось десь поза часом і історією існування... Герман повертається до містечка свого дитинства у степах Донбасу, щоб знайти зниклого брата, який став невідомим, а минуле викликає надто гостру ностальгію... Лірична і жорстка, соціальна і метафізична, меланхолійна і оптимістична, про життя, мрії, джазу та духу справжньої дружби.

Обережно! Ненормативна лексика!

Сергій Жадан

Ворошиловград

© Жадан С., 2015

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2015

Частина 1

1

Телефони існують, аби повідомляти ними різні неприємності. Телефонні голоси звучать холодно й офіційно, а голоси живих людей – тепло й особисто. Все життя я боровся з телефонними апаратами, хоча й без особливого успіху. Телефоністи всього світу й далі не вміють говорити просто, а вирази, а в готельних номерах лежать збірники псалмів і телефонні довідники – все, що необхідно, аби не втратити зв'язку.

Я спав в одязі. В джинсах і розтягнутій футболці. Прокинувшись, ходив кімнатою, перевертав порожні пляшки, злісно давив босими ногами яблука, фісташки й жирні фініки, схожі на тарганів. Коли винаймаєш помешкання, ти отримуєш багато різних мотлох, мов перекупник, ховав під канапою грамофонні платівки й хокейні клюшки, кимось залишилось чужого викинути, оскільки не знав, що з цього всього належить мені, а що є чужою власністю. Але з першого дня я сидів у кріслі серед кімнати, викликаючи ненависть своїм голосом і своїм мовчанням. Легаючи спати, я накривав його ватним апаратом, лежав посеред кімнати і нав'язливим тріскотом повідомляв, що я комусь потрібен.

Ось і тепер хтось телефонував. Четвер, п'ята ранку. Я виліз з-під ковдри, скинув картонну коробку, взяв телефон.

Через бокові двері банку вийшов охоронець, влаштувавши собі ранковий перекур. Коли тобі телефонують, а ти спиш, це найгірше.

слухавку. Так усе й почалось.

– Дружище. – Я відразу впізнав Кочу. Він мав прокурений голос, так ніби замість легень йому вмонтовано бульбювали приголосні. П'ята ранку, четвер. – Алло, Гера!

– Алло, – сказав я.

– Друг, – додав низьких частот Коча, – Гера.

– Коча, п'ята ранку, що ти хочеш?

– Гер, послухай, – Коча перейшов на довірливий свист, – я не став би тебе будити. Тут така шняга. Я ніч не спав.

– Ну?

– Коротше, він поїхав, Германе, – тривожно зависло по той бік Кочине дихання.

– Далеко? – складно було звикнути до цих його голосових перепадів.

– Далеко, Германе, – увімкнувся Коча. Коли він починав нове речення, голос його фонив. – Чи то в Берлін, чи то в Амстердам?

– Може, через Берлін в Амстердам?

– Може, й так, Гер, може, й так, – захрипів Коча.

– А коли повернеться? – Я встиг розслабитись. Подумав, що це просто робочий момент, що він просто повідомив.

– По ходу, Гера, ніколи, – слухавка знову зафонила.

– Коли?

– Ніколи, Гер, ніколи. Він назавжди поїхав. Учора дзвонив, просив тобі сказати.

– Як назавжди? – не зрозумів я. – У вас там усе нормально?

– Да, нормально, друг, – Коча зірвався на високі ноти, – все нормально. От тільки брат твій кинув тут усе на мене.

– Як кинув? – я не міг зрозуміти. – Що він сказав?

– Сказав, що в Амстердамі, просив зателефонувати тобі. Сказав, що не повернеться.

– А заправка?

– А заправка, Гер, по ходу на мені. Тільки я, – Коча знову додав до свого хрипіння довірливості, – не потягну. П'ята ранку.

– А давно він поїхав? – перебив я.

– Та вже тиждень, – повідомив Коча. – Я думав, ти знаєш. А тут така от шняга виходить.

– А що він мені нічого не сказав?

– Я не знаю, Гер, не знаю, дружище. Він нікому нічого не сказав, просто взяв і увалив. Може, хотів, щоби ніхто не знав.

– Про що не знав?

– Про те, що він увалив, – пояснив Коча.

– А кому яке діло до нього?

– Ну, не знаю, Гер, – закрутив голосом Коча, – не знаю.

– Коча, що там у вас сталося?

– Гер, ти ж мене знаєш, – зашипів Коча, – я в його бізнес не ліз. Він мені не пояснював. Просто взяв і увалив. А а?

– У чому розібрався?

– Ну, я не знаю, може, він тобі щось говорив.

– Коча, я не бачив його півроку.

– Ну, я не знаю, – зовсім розгубився Коча. – Гер, друже, ти приїдь, бо я сам ну ніяк, ти правильно мене зрозумів?

– Коча, що ти крутиш? – запитав я нарешті. – Скажи нормально, що там у вас сталося.

– Та все нормально, Гер, – Коча закашлявся, – все нормальок. Коротше, я тобі сказав, а ти вже дивись. А я пішов.

Клієнти у нього, подумав я. О п'ятій ранку.

* * *

Ми винаймали дві кімнати в старій виселеній комуналці, в самому центрі, в тихому дворі, засадженому липами. Єдиний вихід на балкон. Решта кімнат комуналки були наглухо зачинені. Що ховалося за дверима – ніхто не знав. Федір Михайлович. Я його називав Достоевським. У дев'яностих вони з дружиною вирішили виїхати в еміграцію, і Федір раптом передумав кудись їхати, вирішивши, що саме тепер час починати нове життя. Так що до еміграції дружина

Відчувши свободу, Федір Михайлович здав кімнати нам, а сам переховувався десь на конспіративних квартирах. Він витягнув іті довоєнними меблями, пошарпаними книгами та стосами журналу «Огонёк». На столах, стільцях і просто на підлозі лежали. Завважався ніжно і викидати яке не дозволяв. Ми не викидали, тож до чужого мотлоху додався ще й наш. Шафи, в яких спалахували олія та мед, оцет і червоне вино, що в ньому ми гасили недопалки. Столом перекичувалися іграшки, інфель, з люстри звисали старі краватки Федора Михайловича.

Ми з розумінням ставились до нашого господаря та його піратських скарбів, до порцелянових фігурок Леніна, до розганяючої кімнату пил та протяги, жовте, ніби вершкове масло, сонце. Вечорами, сидячи на кухні, ми читали газети, адреси, схеми автобусних маршрутів, намальовані хімічним олівцем просто на шпалерах, розглядали вирізки з газет. Родичі виглядали строго й урочисто, на відміну від самого Федора Михайловича, котрий час від часу теж з'являвся, збирав за нами порожні пляшки і, отримавши бабки за черговий місяць, зникав на подвір'ї між лип. Був траур на вулиці заходили насторожені пари й кохались на лавці, застеленій старими килимками. Іноді, під ранок, до лавки приходили жінки, косяки. Вдень забігали вуличні пси, обнюхували всі ці сліди любові й заклопотано вибігали назад – на чергу.

* * *

Коли я вийшов на кухню, Льолік уже терся коло холодильника у своєму костюмі – темному піджаку, сірій краватці. Він відчинив холодильник, дбайливо оглянув порожні полиці.

– Привіт. – Я упав на стілець, Льолік незадоволено сів напроти, не випускаючи з рук пакет із молоком. – Тут таке.

– Для чого? – не зрозумів він.

– Просто так. Подивитись хочу.

– А що з твоїм братом, проблеми якісь?

– Та ні, все з ним нормально. Він в Амстердамі.

– Так ти в Амстердам хочеш до нього з'їздити?

– Ну, не знаю, – невпевнено відповів Льолік. – Краще поговори з ним по телефону. – І, допивши все, що в нього

– Та так, просто, – відповів я і заговорив про щось інше.

– Пішли поговоримо, – сказав я і потягнув його в сусідній кабінет.

Льолік брата не любив. Та й мене, здається, теж. Але ми з ним уже кілька років жили в сусідніх кімнатах, тож свого одяг, він у мене – гроші. Різниця була в тому, що одяг я завжди повертав. Останні місяці вони з братом що були партійні і чим це мало закінчиться – ніхто не знав. Я тримав подалі від них заощадження, пачку баксів, з довіряв, хоча й розумів, що час шукати собі нормальну роботу.

* * *

Боря сидів у себе і працював з документами. На столі перед ним лежали папки з результатами якихось соціол

– Ага, ви, – сказав бадьоро, як і належить керівнику. – Ну, що? – запитав. – Як справи?

– Боря, – почав я, – ми до брата мого хочемо з'їздити. Ти його знаєш?

– Знаю, – відповів Болік і почав уважно оглядати свої нігті.

– У нас завтра нічого немає?

Болік подумав, знову подивився на нігті, рвучко прибрав руки за спину.

– Завтра вихідний, – відповів.

– Значить, поїхали, – сказав я Льоші й повернувся до дверей.

– Почекайте, – раптом зупинив мене Болік. – Я теж з вами поїду.

– Думаєш? – недовіжливо перепитав я.

Везти його з собою не хотілось. Льолік теж, наскільки можна було помітити, напружився.

– Так, – підтвердив Болік, – поїдемо разом. Ви ж не проти?

Льолік незадоволено мовчав.

– Боря, – запитав я його, – а тобі для чого їхати?

– Просто так, – відповів Болік. – Я не буду заважати.

Льоліка, схоже, напружувала необхідність їхати кудись із братом, який його щільно контролював і не хотів від

– Але ми рано виїжджаємо, – спробував відбитись я, – десь о п'ятій.

– О п'ятій? – перепитав Льолік.

– О п'ятій! – вигукнув Болік.

– О п'ятій, – повторив я і пішов до дверей.

Зрештою, подумав, хай самі між собою розбираються.

* * *

Удень я знову телефонував Кочі. Ніхто не відповідав. Може, він помер, подумав я. Причому подумав із надією

* * *

Ввечері ми сиділи з Льоліком у себе вдома, на кухні.

– Слухай, – раптом почав він, – може, не поїдемо? Може, зателефонуєш їм ще раз?

– Льоша, – відповів я твердо, – ми ідемо всього на день. У неділю будемо вдома. Не парся.

– Ти сам не парся, – сказав на це Льолік.

– Добре, – погодився я.

Хоча що доброго? Мені тридцять три роки. Я давно і щасливо жив сам, з батьками бачився рідко, з братом підуміло ким. Грошей мені вистачало саме на те, до чого я звик. Новим звичкам з'являлись було пізно. Мене все узяв мій брат. Зник і навіть не попередив. По-моєму, життя вдалось.

* * *

Парковка була порожня, і виглядали ми на ній підозріло. Боря запізнювався. Я пропонував їхати, але Льолік охоронцями, які тут і жили – під великим освітленим супермаркетом. У ранковому повітрі жовто підсвічувалися парковкою перебігали псячі зграї, недовіркою приймаючи до мокрого асфальту і задираючи голови до паркету і нервово хапався за мобло, відзвонюючи брата. Вони останнім часом узагалі часто відзвонювались, на Льолік ще раз бігав до автомата з кавою, повернувшись, вилив її собі на костюм, старанно витирав плями волошк – улітку він пітнів, узимку мерз, за кермом йому було незручно і в костюмі він почувався невпевнено. Брат йому, проте Льолік не слухався, можливість легко заробити вганяла його в якийсь ступор. Мені лишалося покласти і дозволив їм і себе втягнути в підозрілу затію. Я теж сховався по каву, поговорив з охоронцями, погодився піти.

* * *

Він вибіг із-за рогу, розпачливо озирнувшись і відганяючи від себе псів. Льолік засигналював, Боря помітив нас і підніс дверця, застрибнув досередини. Був у костюмі й зеленій, доволі помітній сорочці.

– Боря, – сказав Льолік, – що за хуй?

– Блядь, Льоша, – відповів на це Болік, – нічого мені не кажи.

Привітавшись і зі мною теж, Болік дістав із кишені піджака кілька дисків.

– Що це? – запитав я.

– Я музики нам записав, – пояснив Болік. – Щоб дорогою слухати.

– Та в мене свій плеєр є, – відповів я.

– Нічого, ми з Льошею послухаємо.

Льоша у відповідь скривився.

– Льолік, – засміявся я. – За тебе що, брат вирішує, яку музику слухати?

– Нічого він не вирішує, – ображено мовив Льолік.

– Що хоч за музика? – поцікавився я.

– Паркер.

– І все?

– Так. Десять дисків Паркера. Більш нічого цікавого я не знайшов, – пояснив Болік.

– Мудак, – сказав на це Льолік, і ми поїхали.

* * *

Від музики «фольксваген» здригався, мов консервна бляшанка, по якій били дерев'яною палицею. Боря, сидючи в тракторній і проїхавши базарчик, ми врешті вирвалися за кільцеву. Виїхавши за місто, рушили в південний бік і, не побачивши нічого цікавого, відвернувшись до своїх. Я спробував поглянути на нас його очима. Чорний

нулорічної колекції, годинники з розпродажу, запальнички, подаровані колегами на свята, сонцезахисні окуляри, надто яскраві, нічого зайвого, нічого особливого. Навіть штрафувати не хочеться.

* * *

Зелені пагорби тяглись по обидва боки траси, травень був теплий і вітряний, птахи перелітали з одного поля на інше, сяяли білі багатоповерхівки, над якими палало червоне сонце, схоже на гарячий баскетбольний м'яч.

– Заправитись потрібно, – сказав Льолік.

– Скоро буде заправка, – відповів я.

– І випити чого-небудь, – подав голос Болік.

– Антифризу, – запропонував йому брат.

На заправці ми з Борею пішли до магазину взяти кави.

Доки Льолік заправлявся, вийшли на вулицю, де стояли кілька пластикових столиків. За металевою сіткою попереду нас роз'їдаючи сітківку. На стоянці тіснились кілька фур, водії, очевидно, відсипались. Боря підійшов до крайнього фурка. Я теж сів. Незабаром підійшов Льолік.

– Нормально, – сказав, – можемо їхати. Скільки нам ще?

– Кілометрів двісті, – відповів я. – За пару годин доїдемо.

– Що слухаєш? – запитав Льолік, показуючи на плеєр, який я поклав на стіл.

– Усе підряд, – відповів я йому. – Чому собі такий не купиш?

– У мене в машині програвач.

– Ось і слухаєш, що тобі брат запише.

– Я йому нормальну музику пишу, – образився Болік.

– Я радіо слухаю, – від себе додав Льоша.

– Я би на твоєму місці не довіряв його музичним смакам, – кинув я Льоліку. – Потрібно слухати музику, яку людина любить.

– Та ладно, Германе, – не погодився Болік. – Треба довіряти один одному. Правда, Льоша?

– Угу, – невпевнено мовив Льолік.

– Добре, – сказав я, – мені все одно. Слухайте, що хочете.

– Ти, Германе, занадто недовірливий, – додав Болік. – Не довіряєш партнерам. Так не можна. Але все одно – не довіряй.

– Додому, – відповів я. – Довірся мені.

Краще дістатись туди раніше, подумав. Тим більш ніхто не знає, наскільки ми там застрягнемо.

* * *

Боря підсовував мені диски Паркера. Я слухняно ставив їх один за одним. Паркер рвав повітря своїм альтам. Його дихав крізь мундштук, видмухував золоте полум'я праведного гніву, його чорні пальці залізали до роз'ятрених шкарпеток. Я кидав до свого пошарпаного шкіряного рюкзака. За годину ми в'їхали до найближчого містечка. Минув

[illegible]

рватись із солодкої душогубки. Але музика нікому не заважала. Я пройшов салоном, шукаючи вільне місце, не вкритим іконою та завішане барвистими сакральними штуками, які, очевидно, не давали цій машині кін- брами, намиста з півнячих голів і вимпели «Манчестер Юнайтед», скотчем до скла приліплені були порнокарт- перед водієм припадали пилом подорожні мапи, кілька гаслерів, якими він бив у салоні мух, ліхтарики, ножі- конки з ликами великомучеників. Сам водій відсапувався, вчепившись однією рукою в кермо і тримаючи в др-

– Шо, синок, – спитав, – усе зайнято?

– Ага.

– Постій зі мною, а то я теж засну. Їм добре – попадали і сплять. А мені відповідати.

– За що відповідати?

– За товар, синок, за товар, – пояснив він мені як рідному.

І переповів печальні речі. Були це комерсанти з Донбасу, цілі родини дрібних комерсантів. Два дні тому вони і- вками та іншим гівном. І рушили додому. Але не встигли від'їхати від міста, як автобус безнадійно зламався, з- московською олімпіадою! Першу ніч ночували на трасі. Водій повзав, як вуж, між колесами, а дрібні комерсан- іть подобалось. На ранок водій пішов до найближчого села й привів звідти фермерів на тракторі. Фермери від- одну ніч. Комерсанти вперто не спали, оберігаючи товар і співаючи під гітару, лише раз збігали на вокзал куп- г, комерсантів і продовжив гіркий шлях до рідних териконів. Натрапивши на скупчення коло мосту, не розгуб- перебрався на лівий берег. І тепер спинити його не могло вже ніщо. Він так і сказав.

Автобус виїхав на узгір'я і важко закашлявся. Попереду лежала широка сонячна долина з салатовими кукуруд- гун і розслабився. Автобус сповзав униз, мов снігова лавина від необережних криків японських туристів. Вітер- лі травневого дощу, ми летіли вниз, набираючи швидкість, а навколо над нами лунали голоси індійських спів- автобус за інерцією вискочив на перший горбок, і тут водій спробував увімкнути двигун. «Ікарус» трусонуло, п- ливо мовчав. Про щось питати його мені було незручно. Зрештою він схилив голову на кермо і якимось затих, ч- е було зворушливо. Проте, прислухавшись, зрозумів, що здригається він уже уві сні. Пасажири «ікаруса»-прив- оном і визирнув у вікно. Вітер легко торкався молоді кукурудзи, тиша стояла навколо, і сонце в'їдалося в доли- озирнувся. У кінці салону були якісь фіранки, темно-брунатні й давно не прані. Мені здавалося, що там, за фір- ідти висунулась рука і, легко вхопивши, потягла мене всередину. Я рушив уперед і, прослизнувши крізь невид- ля медитацій та любові, келія, населена духами і тінями. Стіни кімнатки були завішані китайськими синтетичн- ени полювання на оленів, чаювання та привітання пекінськими піонерами товариша Мао. Попід стінами стоя- а. І на муринах було якесь біле спідне, а на муринці сіра спортивна білизна. Важкі намиста з черепами теліпал- ня паперу. На колінах у неї лежав термос. Очі муринів хижо спалахували в сутінках, і жовтуваті білки горіли в т- скаючи руки, спитала:

– Ти хто?

– А ти? – запитав я, відчуваючи тепло її долоні та важкість срібних перснів на її пальцях.

– Я Кароліна, – сказала вона й несподівано прибрала руку.

Один мурин, озираючись на мене, прошепотів щось на вухо своєму сусіду, і той коротко засміявся.

– Куди ти їдеш? – знову запитала Кароліна, розглядаючи мене в напівтемряві.

– Додому, – відповів я.

– А хто на тебе там чекає? – Вона витягла ніж зі своєї зачіски, й густе волосся розсипалось, ховаючи її очі.

– Ніхто не чекає.

Кароліна теж засміялась.

– Навіщо їхати туди, де на тебе ніхто не чекає? – спитала вона, дістаючи звідкись гранат і розрізаючи його нав-

– Яка різниця? – не зрозумів я. – Просто давно там не був.

– Тримай, – вона простягла мені половину граната. – Що ти будеш робити там, де на тебе ніхто не чекає?

– Я ненадовго. Завтра поїду назад.

– Ти так боїшся туди повертатись? – Кароліна знову засміялась, присмоктуючись до своєї половини граната.

– З чого ти взяла?

– Ти ще не встиг приїхати, а вже збираєшся назад. Ти боїшся.

– У мене справи, – пояснив я їй. – Не можу лишитись там надовше.

– Можеш, – сказала вона. – Якщо захочеш.

– Ні, – незадоволено повторив я, – не можу.

– Думаю, ти так швидко тікаєш, оскільки забув усе, що з тобою було. Коли згадаєш, тобі буде не так просто звідси.

І простягла мені горнятко, наливши туди щось із термоса. Напій пахнув корицею та валер'янкою. Я спробував

* * *

Навколо аеродрому лежали пшеничні поля. Ближче до злітної смуги росли яскраво-ядучі квіти, над якими, мов о траву, що пробивалась крізь бетонні плити. Збоку, над будкою диспетчера, рвалися на вітрі полотнища прапорок і запалені гострим ранковим світлом. У пшеничних полях ховались дивні протяги, наче тварини, які щонаочі вихили ж стебел і ховались від пекучого сонця. Прогріваючись, асфальт відбивав сонячне світло, засліплюючи птахів, чив і темніли порожні гаражі, з яких солодко тягло застояною водою та мастилом. За якийсь час з'являлись межі їх машинах.

Над аеродромом нависало небо раннього червня, розгорталось під вітром, мов щойно випрані простирадла, восьмої, в повітрі з'являлось, поступово накочуючись і вивалюючись із атмосферних глибин, натруджене торкнуте ла пшеничними полями, розлякуючи птахів та лисиць. Небесна поверхня розколювалась, як порцеляна, і, впадючи, ав старий добрий АН-2, кукурудзяник-убивця, гордість радянської авіації. Оглушуючи ранок своїм допотопним марного літнього сну. Пілоти розглядали сільськогосподарські угіддя, поля, густо политі сонячним медом, свіжорібло крейдяних узбереж. Місто лишалось позаду, з заводськими трубами та залізницею, літак ішов на посадку по злітній смугі, підстрибуючи тугими колесами на потрісканому асфальті. Пілоти зіскакували на землю й допомагали ькою пресою, листами та бандеролями, а вивантаживши, йшли до будівель, лишивши літак нагріватись на сонці в х будинках, навколо яких росли високі сосни. Надвечір ми вибирались зі свого району, брели пшеницею, ховались в запиленій траві й розглядали літальні апарати. АН-2, з його суцільнометалевим фюзеляжем і полотняною обшивкою, пропалити небо над нами бензином і свинцем. Вісники богів сиділи в його нутрі, а потужний гвинт розбивав повітря поночі, брели крізь цупку гарячу пшеницю, думаючи про авіацію. Всі ми хотіли стати пілоти. Більшість із нас дійсноють вимушену посадку десь посеред пшеничних полів, їхні літаки важко вганяються в густу пшеницю, впадають на шасі, і літальні апарати намертво вгрузають у чорний ґрунт. Пілоти вивалюються з пекучих салонів, падають, сь розгледіти на обрії. Проте на обрії немає нічого, крім пшеничних полів: вони тягнуться безкінечно, і вириваються з повітря пово охолоджуються у вечірніх сутінках, і рухаються на захід, за сонцем, що швидко згасає. Стебла високі й не гнуться перед собою, не маючи жодного шансу кудись вийти. На них шкіряні шоломи з окулярами, на руках важкі рукавички, відчепити, тягнучи за собою, ніби довгі й важкі крокодилячі хвости.

* * *

Прокинувся я від рівномірного гудіння двигуна. На диванах поруч зі мною спали трое муринів, Кароліни не було.

Я визирнув у салон. Було вже досить пізно, праворуч за вікном червоними спалахами розливалось вечірнє сонце.

Котра година, цікаво? Я підійшов до одного з комерсантів, що мирно спав, узяв його руку, подивився на годинник, привітався зі мною, як зі старим другом, не відриваючи очей від траси. Я подивився за вікно. Десь зараз мав бути поворот, рів буде саме те місце, куди мені потрібно. Проте на повороті водій пригальмував.

- Батя, ну що, – сказав я йому, – давай, підкинь мене до заправки. Тут пару кілометрів.
- Це на горі? – перепитав водій.
- Ага.
- Коло вишки?
- Ну.
- Ні, – мовив він. – Ми повертаємо.
- Почекай, – почав я торгуватись. – У тебе там із ходовою щось. А в мого брата майстерня. Він тобі капітальний ремонт зробить.
- Синоку, – сказав на це водій твердо й переконливо. – Там місто. А нам до міста не можна. У нас товар.

* * *

Я вийшов з автобуса. Сонце зайшло, відразу стало прохолодно. Натягнув куртку й рушив трасою. Хвилин за дві доїхав до заправки. Тут ітло ніде не горіло. Цікаво, де Коча, подумав я. Підійшов до заправки. Усюди було темно й порожньо. На дверях заправки висіла табличка.

Вирішив зачекати. Зайшов за будівлю, там посеред трави і кущів малини стояв вагончик, у якому жив Коча, завізач. У сутінках я підійшов до відірваної кабіни КамАЗа. Вліз досередини, скинув кросівки. Угорі висів місяць. Поки я сидів, до мене прийшов якийсь чоловік. Якому я народився й виріс. Я взяв рюкзак, поклав під голову і заснув.

2

Обережний і насторожений, болотно-чорного кольору пес скрадався у високій траві. Пригинав хребта, намагаючись асистувати собою ранкове сонце. Вранішні промені золотили йому череп зі скляними очима, в яких уже відбилися погляди. Повільно потягся до мене своєю пикою. Очі його спалахнули голодним блиском, і трава за його спиною зімкнулася. Він активно викинув руку вперед, крізь сон реагуючи на цей його порух.

– Гера, друже!

Б'ючи ногами по м'ятому залізу, я підірвався.

– Гера! Друг! Приїхав!

Коча насувався, бажаючи дістати мене, розмахував худими довгими руками, крутив голомозим черепом. Утім, він не зміг, бо в відстані великими окулярами, стоячи проти сонця, що вже встигло зійти і тепер легко підіймалось на необхідну висоту.

– Ну, що ти тут лежиш! – похрипував він, тягнучись до мене своїми лапами. – Друже!

Я спробував підвестись. Тіло після сну на жорсткому сидінні слухалось погано. Я підтягнув ноги, перехилився вперед.

– Друг! – схоже, він був мені радий.

– Привіт, Коча, – відповів я, і ми довго тиснули одне одному правиці, стукали по плечах і спинах кулаками, всілившись у обійми, а він мене після цього розбудив о шостій ранку.

– Давно приїхав? – запитав Коча, коли перша хвиля радості спала. Спитав, утім, не випускаючи моєї руки.

– Учора вночі, – відповів я, намагаючись вирватись і нарешті взутись.

- Що ж ти не подзвонив? – Коча відпускати руку не збирався.
- Коча, сука ти, – я нарешті звільнився й не знав тепер, куди подіти свою руку. – Я тобі два дні телефонував. Ти ж не відповідаєш.
- Ти коли дзвонив? – перепитав Коча.
- Вдень. – Я все-таки дістав кросівки з кабінки.
- Так я спав, – сказав він. – У мене зі сном останні дні проблеми. Я вдень сплю, а вночі приходжу на роботу. Але вночі не сплю, бо боюся. А головне – у нас і телефон не працює, вимкнули за несплату. Я вчора в місто їздив, ось повернувся. Підкажи, де можна зарядити телефон?

* * *

І пішов уперед. Я рушив слідом. Оминув розбитий «москвич» зі спаленими колесами, якусь гору заліза, частини автомобілів, зокоролонки. Заправка була метрів за сто від траси, що тяглась у північному напрямку. Внизу, кілометрів за два від траси, стояла будка. На південь від останніх міських кварталів, за територією заводів, починались поля, обриваючись по території в бік Донбасу. Лівий берег її був пологий, натомість уздовж правого тяглись високі крейдові гори, вершини яких виступали над містом, стриміла телевізійна вежа, помітна з будь-якого місця в долині. А вже поруч із вежею, на сусідньому пагорбі, місті з'явилась нафтобаза, і при ній виникли дві заправки – одна на південному виїзді з міста, інша – на північному. На харківській трасі, залишилась. Мій брат устиг вписатися сюди ще на початку дев'яностих, коли нафтобаза була не кращим чином – чотири старі бензоколонки, будка з касовим апаратом, порожня щогла, на якій при баченні нафаршироване залізом, – брат укладав гроші не в розвиток інфраструктури, а в підвищення сервісу, стягуючи гроші з будь-що. Сам він жив у місті, приїздив сюди щоранку і спускався в долину аж поночі. Разом з ним працювали інші люди, тували на своєму віку життя не одній фурі, чим і пишалися. Шура Травмований жив також десь у місті, а ось Коча ночував у будівельному вагончику, обладнаному згідно з усіма вимогами фен-шуя. Біля заправки облаштували кілька вкопаних у землю залізних столів. За станцією починались балки та яблуневі сади, що тяглись вздовж траси, а габаритна сільськогосподарська техніка. За вагончиком утворилося звалище понівеченої техніки, стояли рештки автомобілів, ховалась кабіна з-під КамАЗа, з якої відкривалась панорама на залиту сонцем долину й беззахисне місто. Але Коча не міг ашувати. Свого часу брат це добре зрозумів, вибравши саме цю заправку. Річ у тім, що наступне місце, де була заправка, а пролягала через підозрілі місця з відсутніми органами влади та населення як такого. Навіть зони покриття не мали, витись бензином у мого брата. Крім того, тут працював Шура Травмований – кращий механік у цих місцях, бо він міг і зварити, і змастити, і змінити.

* * *

Біля цегляної будки, поруч із бензоколонками, стояли два автомобільні крісла, принесені сюди для відпочинку. На спинні боки випирали пружини, а до одного крісла прилаштовано було якийсь дивний важіль, цілком можливо, що він і, запаливши, показав мені рукою – сідай поруч, друже. Я так і зробив. Сонце нагрівалось, мов каміння на вогні, і Коча сказав, що кращий час для того, аби звідси поїхати.

- Надовго? – з присвистом запитав Коча.
- Увечері назад, – відповів я.
- Що так швидко? Лишайся на пару днів. Будемо рибу ловити.
- Коча, де брат?
- Я ж тобі говорив. В Амстердамі.
- Чому він не сказав, що їде?
- Гер, я не знаю. Він і не збирався їхати. А от взяв усе кинув. Сказав, назад не приїде.
- У нього що – якісь проблеми з бізнесом були?
- Та які проблеми, Германе? – загарячував Коча. – Тут ні проблем, ні бізнесу, так – сльози. Ти ж бачиш.
- Ну і що тепер робити?

– Не знаю. Роби, що хочеш.

Коча загасив недопалок і кинув до відра з написом «Палити заборонено». Підставив обличчя сонцю й затих.

Чорт, подумав я, цікаво, що в нього зараз у голові діється, що там у нього за мутки? Він же напевне щось прих

* * *

Кочі було під п'ятдесят. Як на свої роки, був він жвавий, голомозий і соціально невлаштований. На голові його добре пам'ятав з дитинства. Кочу я взагалі пам'ятав з дитинства, після батьків, сусідів та родичів це була перша оча старішав. Жили ми в сусідніх будинках, на новому районі, який весь час добудовувався, тож виростав я між цими залишеними заводів – великих підприємств у місті не було, залізничники, різні інтелігентська шлоїбень – вчителі, польські кадри, перспективна молодь, так би мовити. Коча, наскільки я пам'ятаю, підселився до нас пізніше, але в ді, ріс без батьків, уже в школі мав проблеми з правоохоронними органами, поступово стаючи грозою мікрорайону. Коча грабував нові гастрономи, виносив цю ла на інтенсивний розвиток усієї цієї комунальної інфраструктури – Коча грабував нові гастрономи, виносив цю лом ішов у ногу з часом. Правоохоронні органи, виявивши повне безсилля, здали Кочу комсомолу на поруки. Коча, і взявся його перековувати. Для початку влаштували його в петеу. Звідти Коча на другий тиждень навчався в районі рік чи півтора, заgrimів до збройних сил. Служив у стройбаті під Житомиром, проте додому повернувся. Коча бив усіх, кого не впізнавав. Ми, пацани, Кочею захоплювались, він був для нас поганим прикладом. Комсомолу Коча двокімнатну квартиру в сусідньому з нами будинку. Коча в'їхав і відразу ж влаштував у себе вдома гніздо розпача. Молодь району: хлопчики тут набували мужності, дівчатка – досвіду. Сам Коча все більше пив, і розпад країни. Коча серійний убивця, влада та правоохоронні органи підозрювали Кочу. Проте арештувати його не наважувалися. Коча апашними ночами працівниць молокозаводу, протинаючи їх потім гострим металевим предметом. Чоловіки Кочу олу вже не було, справу у свої руки знову мусили взяти правоохоронні органи. Одного разу, перебуваючи в тирного товариства, що й стало останньою краплею народного терпіння. Взяли його у власній квартирі. Коли Коча ли за Кочу. Проте нас ніхто не слухав. Дали йому рік. Відсидів він десь на Донбасі й зійшовся на зоні з якимись ання – одеколон та папіроси. За рік він відкинувся і повернувся додому героєм. За якийсь час мормони приїхали в костюмах. Коча впустив їх до себе, вислухав, дістав з канапи дробовика і загнав мормонів до ванної. Тримав їх у ванній, й мормони виривались на волю. Прибігши в міліцію, спробували подати заяву, проте міліціонери зважилися для з'ясування особи. Наступні пару років Коча марно намагався взятись за розум, тричі розлучався, причому Коча далі прощався з молодістю. Простився десь наприкінці дев'яностих, потрапивши до лікарні з відкушеними а ось хто при цьому пробив живіт, Коча не зізнавався. Десь тоді йому почав допомагати мій брат, він час від часу з Кочею було ще в минулому житті, якась історія, брат пару разів про неї натяками згадував, проте розповів про це разі чого. Кілька років тому Кочу з квартири вигнали цигани, і він переїхав сюди, на заправку. Жив у вагончикі, повертатись до своєї квартири не хотів. Виглядав строкато, лисина його мала ніжно-рожевий відтінок, а окуляри, екологічно чистий кокаїн і тут-таки поставив на собі досліди. І досліди ці дали позитивний результат. Ходив у вагалі було багато шмаття з армійських секонд-хендів, мав навіть армійські імпорتنі шкарпетки – на правій була тані хусточками й кривавими бинтами, обличчя і руки весь час були чи то подряпані, чи то порізані, і загалом

* * *

І ось тепер він грівся на сонці, говорячи щось непереконливе.

– Ясно, – сказав я йому, – не хочеш говорити – не говори. А хто у вас бухгалтерією займався?

– Бухгалтерією? – Коча розплющив очі. – Навіщо тобі бухгалтерія?

– Хочу дізнатись, скільки у вас бабла.

– Ага, Гера, бабла у нас до хуя, – нервово засміявся Коча. І додав: – Тобі з Ольгою поговорити треба. Юра, брат

– Це що – тьолка його?

– Яка тьолка?! – образився Коча. – Я ж кажу – Юра з нею мав справи.

– А де в неї офіс?

- Ти що – прямо зараз хочеш до неї піти?
- Ну не сидіти ж мені тут із тобою.
- Сьогодні неділя, Гер, дружище, вихідний.
- А завтра?
- Що завтра?
- Завтра вона працює?
- Не знаю, мабуть.
- Ладно, Коча, ти займайся клієнтами, – сказав я, озираючи порожню трасу. – А я спати хочу.
- Іди до вагончика, – сказав на це Коча. – І спи.

* * *

Світло пробивалось крізь штору, наповнюючи приміщення плямами й сонячним пилом. Гарячі смуги тяглись уніки, зроблені з бобінної плівки. Видно, Коча довго над ними працював. Я зайшов, не зачиняючи за собою двері, мов кукурудзяне листя. Під стінами стояли дві продавлені канапи, праворуч було облаштовано кухню, з плитою, стояв письмовий стіл, завалений підозрілим сміттям, копатися в якому мені не хотілося. І над усім цим стояв дим, смердіти. Чим? Та чим завгодно – кров'ю, спермою, бензином, урешті-решт. Проте у вагончику пахло добре в їдешканнях, де живуть удівці, але як би це точніше сказати – задоволені собою вдівці, у яких усе гаразд із самообслуговуючи на канапу, котра здалась мені менш продавленою та більш прибраною. Впав, стягнув із ніг кросівки і раптом нічниками, згадав про Кароліну та її солодкий напій, про чорне небо над малиновими хащами й відчуття заліза, і раптом всь розладналось у механізмах, якими я керувався. Щось не складалось. Я мовби стояв у просторому приміщенні, де світло. І хоч приміщення було мені знайомим, присутність цих чужих людей, котрі стояли поруч і мовчали, щось не давало зі чого завжди можна поїхати додому.

Стіна над канапою заліплена була фотокартками, вирізками з журналів та кольоровими картинками. Коча, напевно, з яких виривались чиїсь очі й уста, – були це радісні колажі, так наче він довго клеїв один до одного уривки, з якого можна було розрізнити етикетки з-під алкоголю та політичні листівки, фото з журналів мод і чорно-білі портрети. З цього всього витворювався химерний візерунок, мовби хтось довго знущався над фотошпалерами. Зблизька це були манекенниць, свіжорозлитий клей і темно-багряні краплі полуничного джему, схожі на загуслий лак для нігтів, а також о покреслене літерами і знаками, ламаними лініями й кольоровими перепадами. Я довго придивлявся, але не міг зрозуміти. Кочі й, потягнувши на себе, відірвав. Під фото була велика літера С. Це була карта. Скоріше за все, Радянської Монголія, салат – тайга і Прикаспійська низовина, там, де суглинок тверднув, беручись крейдяною сухістю, – не був зручний. На місці Північного полюса висіла гола баба з відрізаною головою. Гурток юних краєзнавців. Я провалився.

* * *

Прокинувся я від чиїхось голосів, і голоси мені відразу не сподобались. Швидко зіскочив із канапи, вийшов на вулицю, де знав лише переляканий голос Кочі.

Коло будки на кріслах сиділи розкинувшись два чуваки в піджаках і джинсах. Перший був із краваткою, другий – без, головний, – у шкіряних черевиках. Третій чувак, у джинсах та адідасівській куртці, тримав Кочу за шкірки і часом на кріслах починали сміятись. Ага, подумав я, і ступив уперед.

- Ей, – покликав, – що за діла? – В'їбу першого, подумав, а там у разі чого втечу. Тільки з Кочею що робити?

Чувак від несподіванки випустив Кочу, той упав на асфальт. Двое на кріслах незадоволено подивились у мій бік.

- Шо за хуйня? – сказав я, уважно добираючи слова.
- А ти хто такий? – бикувато запитав той, що трусив Кочу.

– А ти? – запитав я його.

– Ей, доходяго, – чувак буцнув ногою Кочу, що сидів коло нього на асфальті й розтирав шию. – Хто це?

– Це Герман, – пояснив йому Коча, – Юріка брат. Власник.

– Власник? – перепитав старший і повільно підвівся.

Другий, у краватці, підвівся слідом за ним.

– Власник, – підтвердив Коча.

– Як це власник? – не зрозумів головний. – А Юрік?

– А Юріка немає, – пояснив Коча.

– Ну і де він? – незадоволено перепитав головний.

– На курсах, – сказав я, – підвищення кваліфікації.

Боковим зором я помітив, що від траси звертає легковик, уся надія була на нього.

– І коли він повернеться? – головний теж побачив легковик і говорив усе менш упевнено.

– А ось підвищить кваліфікацію, – сказав я йому, – і повернеться. А що за діла?

Легковик вискочив на майданчик перед заправкою і, протяжно заскрипівши, пригальмував. Курява спала, і з ідійшовши до будки, зупинився, нічого не говорячи, але уважно за всім слідкуючи.

– Так що за діла? – перепитав я про всяк випадок.

– Бензин бодяжите, – зі злістю в голосі відповів головний.

– Розберемось, – пообіцяв я йому.

– Розбирайтесь, – незадоволено погодився головний і рушив до джипа, що стояв віддалік. Двое інших рушили ткнувся поглядом на Травмованого й відійшов.

За джипом тягся слід по асфальту. Мабуть, приїхавши, вони різко гальмували. До бензоколонок слід не вів. Схили в бік траси. Коча підвівся й почав обтрушуватись.

– Хто це? – запитав я його.

– Шпана, – нервово відповів Коча. – Кукурудзяні королі.

– Що хотіли?

– Нічого не хотіли. – Коча надягнув окуляри і, прослизнувши повз мене, зник за рогом будівлі.

– Привіт, Германе, – підійшов Травмований і потиснув руку.

– Привіт. Що тут у вас?

– Сам бачиш, – він кивнув у бік траси. – Ще й брат твій поїхав.

– А чого поїхав?

– А звідки я знаю, – різко відповів Травмований. – Думаю, заїбався від усього, ось і поїхав. Я теж поїду. Ось дорний похмуро подивився навколо, але, не побачивши нікого, кого б це стосувалось, повернувся й пішов у гара

* * *

Настрій Травмованого мене не здивував. Він постійно був усім незадоволений. Завжди ніби шукав, з ким завести а десяť. Він був живою легендою, кращим бомбардиром за всю історію фізкультурного руху в нашому місті. На великого спорту став для нього важкою психологічною травмою – Травмований озлотився і розтовстів. Був не на бомбардира, як на якого-небудь клубного масажиста. Або на футбольного коментатора. Почавши нове життя вати не хотів, ось лише брату вдалось із ним домовитись – він узяв Травмованого партнером, не влізаючи до . Він приїжджав, коли хотів, їхав, коли хотів, і робив те, що йому подобалось. Але була в нього ще одна пристрасна бомбардирська кар'єри мав Травмований надмірний потяг до жінок. Через що й не одружувався, бо з ким мав завершення спортивної кар'єри кількість їх не зменшилась. Скоріше навпаки – з віком Травмований набув певної річного пузатого жінколюбця. Жінки Травмованого обожнювали, і він, сука, знав про це. У нагрудній кишені біл равляв вусики. При ньому завжди був одеколон і касети з романтичними мелодіями або, як він сам це називав, овіків. Тоді він замикався в гаражі й сидів там цілими днями, крутячи якісь гайки. Був він добрий, проте трішки

* * *

Менше з тим. Що виходило? Виходило так, що якісь хуї пресували тут Кочу, і якби не Травмований, то цілком мався вважався її офіційним власником. Брат, чогось остерігаючись, іще років п'ять тому завбачливо оформив усю документи тільки коли я захочу зробити з його бізнесом щось погане, то все одно не зумію, тому просто попросив не хвилину підпис, тож я навіть не знав, як там у нього справи, які податки він сплачує і які має прибутки. У нього були свої проблеми, ось раптом виявилось, що їх, проблем, у мене насправді ціла купа і потрібно якось їх вирішувати. Можна було нічого не сказав. Як тепер бути, я навіть не здогадувався. Ще кілька днів тому я вважався вільним і незалежним, а тепер на мені висіла нерухомість, з якою потрібно було щось робити, оскільки брата поруч не було і підробляти замість і Ольги й хоча б щось дізнатись. Додому я сьогодні не потрапляв ніяк. Краще зателефонувати Льоліку й попер

– Не працює. – Коча стояв на порозі й дивився на слухавку в моїй руці. – Я ж говорив тобі.

– А мобіла в тебе є?

– Є. Але теж не працює, – відповів Коча.

– А у Травмованого?

– У Травмованого є. Але він не дасть.

– Хуй там не дасть, – не повірив я і, відіпхнувши Кочу, пішов у гараж.

Травмований устиг перевдягнутись у синю спецівку й натягнути на голову чорну беретку. Перед ним похитували коров'ячу тушу.

– Шур, – сказав я, – дай мобілу. Я тут у вас до завтра лишаюсь, треба своїх попередити.

– Лишаєшся? – подивився на мене Травмований. – Давай. Тільки у мене грошей на рахунок немає, так що бол

– А звідки можна зателефонувати?

– Сходи на телевежу, тут недалеко. І не заважайте мені, блядь! – крикнув він услід.

* * *

Я обійшов будку, оминув вагончик і стежкою пішов уперед. Спустився в балку, виліз на гору і, продершись крізь до огорожі, котра тяглася довкола телевежі. На воротах було написано «Вхід заборонено». Проте самі ворота були зачинені, в якому, очевидно, і розташовувався пульт керування, чи що там є на телевежах. Сама вежа стояла від ра вівчарка, підійшла, ліниво обнюхала мене взуття й пішла своїм шляхом. Жодної людини. Навіть якщо припустими вона відверто нехтувала. Я постояв, почекав, доки хтось вийде, і, не дочекавшись, підійшов до будинку. Д

вікна, зазирнув. Було темно і порожньо. Раптом зсередини виринуло обличчя. Я злякано відступив назад. Обличчя роки шістнадцяти. Мала коротко підстрижене чорне волосся, великі сірі очі й пластмасові сережки у вухах. Вона стояла на високих гкі сандалі.

– Привіт, – сказала.

– Привіт, – відповів я. – Я Герман. Із бензозаправки.

– Герман? – перепитала вона. – Ти брат Юри?

– Ти його знаєш?

– Тут усі всіх знають, – пояснила вона.

– У вас телефон є? Мені зателефонувати треба, а у нас відімкнули. Коча говорить – за несплату.

– Знову цей Коча, – сказала дівчинка й відступила вбік, пропускаючи мене.

Я пройшов коридором, потрапив до кімнати з ліжком під однією стіною та столом під іншою. На столі стояв телефон.

– Можна? – запитав я.

– Давай, – відповіла вона. З кімнати, втім, не вийшла.

Я взяв слухавку, набрав свій домашній.

– Да, – незадоволеним голосом буркнув Льолік.

– Привіт, це я.

– Ти де? – поцікавився Льолік.

– Я в брата, все нормально. Ви як доїхали?

– Хуйово доїхали. Борю вкачало, ледве довів.

– Ну, тепер все гаразд?

– Та нормально. Ти коли будеш?

– Слухай, братело, тут така штука – я ще на день залишусь. Треба завтра з бухгалтером зустрітись. – Дівчинка знову відступила вбік.

– Ну, не знаю. Може, ти сам йому скажеш?

– Та ладно, давай підстрахуй. Домовились?

– Ти б поговорив із Борею, а? Щоб проблем не було.

– Та які проблеми, Льолік? Не вийобуйся. Друзям треба довіряти.

– Ну, ладно.

– А я тобі бабу привезу. Гумову.

– Краще кардан мені привези.

– Ти будеш робити це з карданом?

– Мудак, – і Льолік поклав слухавку.

Дівчинка провела мене на вулицю.

– Дякую, – сказав я їй.

– Нема за що. Передавай привіт брату.

– Він десь поїхав.

– А ти – теж десь поїдеш?

– А ти хочеш, щоб я залишився?

– Потрібен ти мені, – дівчинка говорила спокійно й розважливо.

– Тобі тут самій не страшно?

– Не страшно, – сказала вона. – Іди. А то пса на тебе спущу.

Я дійшов до воріт, зупинився. Визираючи у вікно, вона сторожко дивилась мені услід. Я помахав їй рукою. Зрештеш швидким несподіваним рухом задерла на грудях майку, показавши все, що в неї там було. Втім, уже наступної миті вона знову. Але її не було. Яка дивна, подумав я і пішов назад.

* * *

Трудові будні були в розпалі. Коча напівлежав на кріслі з катапультною і солодко спав, затиснувши праву долоню до грудів, задоволений усім на світі, крутився довкола підвішеного заліза, час від часу штовхаючи його животом. Побачивши мене, він зупинився.

– Додзвонився?

– Ага. Завтра поїду.

– Ну-ну, – Травмований дивився на мене суворо.

– Шур, – перевів я розмову. – Що це за старшокласниця там, на вежі?

– Катя? – Очі Травмованого враз узялися теплою мрійливою плівкою, а на повнуватих устах з'явилась батьківська посмішка.

– Нічого не казала. Хороша дівчина. Скромна.

– Тримайся від неї подалі, – миролюбиво сказав Травмований. – А то знаю я вас.

– Вона працює там?

– Її тато працює. А вона йому обіди носить.

– Червона Шапочка прямо.

– Що?

– Нічого.

– Германе, – раптом запитав Травмований, – ти ким працюєш?

– Незалежним експертом, – відповів я.

– І що ти робиш?

– Як тобі сказати? Нічого.

– Знаєш, Германе, – подивився на мене Травмований. – Я тобі не вірю. Ти вже вибач, але я тобі скажу, як думаю.

– Валяй.

– Не вірю я тобі, одним словом. Кинеш ти нас. Тому що тобі все це на хуй не потрібно. І Кочі теж на хуй не потрібні.

– Ну так що ж він поїхав?

– Яка різниця?

– Велика різниця. Хто це приїздив, на джипі?

– Боїшся?

– Чого мені боятись?

– Боїшся-боїшся, я ж бачу. І Коча їх боїться. І всі бояться. А ось брат твій не боявся.

– Та що ти завівся – брат, брат!

– Ладно, не злись. – Травмований накинув куртку й повернувся до роботи. Запустив якусь машину. Відразу ж знову.

– Шура! – крикнув я йому. Він зупинився і подивився в мій бік, машини, втім, не вимикаючи. – Я не боюсь. Чого?

Травмований на знак згоди кивнув. Можливо, він мене не почув.

* * *

Увечері Шура мовчки з усіма попрощався й поїхав додому. Коча так і сидів на катапульті, покритий помаранчевими фарбами, з якого його не вивів ні від'їзд Травмованого, ні регулярні вимоги водіїв фур заправити їх. Травмований показав їм усіх своїх розмірів вантажівок, схожих на важких заморених ящірок. Сонце заходило над горами, й сніг падав. Десять близько дев'ятої він підвівся, замкнув будку і змучено побрів на задвірки. Тяжко зітхаючи й побиваючи себе по грудях, розлігся на кріслі водія, випроставши ноги крізь розбите скло. Я заліз за ним, сів поруч. Долину зверху, саме над нашими головами, по всій долині розливались червоні вогні, сповіщаючи про швидке наблизення літаків і найближчі хатки, витікаючи на дорогу й заповзаючи в передмістя. За містом у балках теж стояв білий туман, заповзаючи в темряву, хоча тут, на пагорбах, було ще зовсім світло. Коча дивився на все це круглими від здивування очима.

– Тримай, – я простягнув Кочі свій плеєр.

Він натягнув навушники на лисину, поклав, регулюючи гучність.

– А що тут?

– Паркер, десять альбомів.

Коча якийсь час слухав, потім відклав навушники.

– Знаєш, що по-справжньому добре? – запитав я його. – Над вами тут зовсім не літають літаки.

Він подивився вгору. Літаків справді не було. Небом літали якісь відблиски, засвічувались зелені іскри, проколюючи темряву.

– Супутники літають, – відповів нарешті. – Їх уночі добре видно. Я, коли не сплю, завжди їх бачу.

– А що ти вночі не спиш, старий?

– Та ти розумієш, – почав Коча, порипуючи приголосними, – яка біда. У мене проблеми зі сном. Ще з армії, Германе.

– Угу.

– Ну і купив я снодійне. Попросив що-небудь, щоби з ніг валило. Взяв якоїсь хімії. Почав пити. І ти розумієш – зауваж, – почав спати вдень. Парадокс...

– А що ти п'єш? Покажи.

Коча понишпорив кишенями комбінезона, дістав пляшечку з отруйних кольорів етикеткою. Я взяв її до рук, сп

– Може, це щось від тарганів? Хто це взагалі виготовляє?

– Мені сказали – Франція.

– По-твоему, це французька? Оці ось ієрогліфи? Ладно, давай я теж спробую.

Відкрутив кришечку, дістав бузкову таблетку, кинув до рота.

– Та ні, Гер, друже, – Коча забрав пляшечку, – ти що, з однієї не вставиш. Я менше п'яти і не п'ю.

І ніби на підтвердження своїх слів, Коча висипав до горла прямо з пляшечки кілька таблеток.

– Дай сюди. – Я забрав пляшечку назад, висипав собі на долоню кілька таблеток, швидким рухом закинув до р

Сидів і прислухався до власних відчуттів.

– Коч, по ходу не діє.

– Я тобі говорив.

– Може, потрібно запивати?

– Я пробував. Вином.

– І що?

– Нічого. Сеча потім червона.

Сутінки ставали все густіші, затікаючи між гілок на деревах і загусаючи в теплій запиленій траві, що нас обступала. Небо ставало чорним і високим, сузір'я проступали на ньому, мов обличчя на фотоплівці. Головне, що зовсім не чулось у такт нечутній музиці. Несподівано я помітив унизу, на схилі, якийсь рух. Хтось підіймався від ріки, тягнув саме там ішов, проте чутно було ці кроки, ніби хтось гнав від води наляканих тварин.

– Ти це бачиш? – насторожено запитав я Кочу.

– Так-так, – Коча задоволено бовтав головою.

– Хто це?

– Так-так, – далі мотав головою Коча, розглядаючи ніч, що несподівано на нас насунулась.

Я завмер, прислухаючись до голосів, що відлунювали все чіткіше, наближаючись у терпкій вологій імлі. Туман у туману повітря було прозоре, в ньому час від часу пролітали кажани, крутячи кола над нашими головами й рідко чіткими, і враз, просто перед нами, з туману почали вивалюватись постаті, швидко наближаючись густою гармошкою. Я вже бачив обличчя передніх, а з туману чулися все нові й нові голоси, і звучали вони солодко й пронизливо. Хотів їх покликати, сказати щось таке, що могло б їх спинити, проте не знайшовся зі словами і лише мовчки спостерігав далі, вперед, не спиняючись і зникаючи в нічному мареві. Було незрозуміло, хто це, якісь дивні істоти, майже кі на зріст, мали довге нечесане волосся, зав'язане хвостами чи зібране в ірокези, обличчя темні й пошрамовані, вуси в ежки у вухах та носі, у когось лиця були закриті хустками. На шиях у них бовтались медальйони й біноклі, за плечима – палицю з псячою головою на кінці, хтось ніс хреста, хтось – лантухи зі збіжжям, у багатьох були барабани, в які ритмично вистукували, хтось носив офіцерські френчі, інші натягнули на плечі вовняні кожухи, багато хто був у простих довгих

і розлогі татуювання синьо зблискували під нічними зорями. У декого на ногах були армійські чоботи, у когось олов'яних мишей, наступаючи на колючки й зовсім не виказуючи болю. За чоловіками йшли жінки, тихо перемішавшись, у багатьох були дреди, хоча траплялися й зовсім голомозі, щоправда, з розмальованими в червоне та синє сонні, голодні, з великими порожніми очима, що всотували в себе навколишню теміню. Сукні в жінок були довгі, мали браслети й фенечки, а дехто мав на пальцях ніг невеликі срібні персні. Коли й вони пройшли, із туману поспішили і були баранячі роги, обмотані стрічками й золотим папером, в інших тіло було покрите густою шерстю, ще у інших ні, мали покручені тіла, вони ніби зрослись між собою, так і йдучи – з двома головами на плечах, з двома серцями розморені коров'ячі голови, невідомо, як їх сюди вигнали, як зтягли на ці високі схили. Корови йшли, тягнувши й боровами цими замітались сліди неймовірної валки, яка щойно повз нас пройшла. Корів підганяли пастухи і стежачи, аби не лишити по собі слідів, за якими їх можна було б знайти. Обличчя деяких пастухів були мені знайомі і дивились мені просто в очі, від чого я зовсім утратив розум і спокій, хоча вони проходили далі, лишаючи рідкісне ліло небо, і, щойно вони зникли, повітря пройнялось рівним сірим світлом, наповнюючись, наче посуд водою до олину. Коча сидів поруч і, здавалося, спав. Але спав із розплющеними очима. Я різко втягнув ніздрями повітря, ніби повз мене пройшла смерть. Або проїхав товарний потяг.

3

Зранку ми випили звареного Кочем чаю, він пояснив мені, як знайти Ольгу, і посадив до фури, котру перед тим

– Дай мені свою отруту, – сказав я. – Запитаю хоч, що ти п'єш. Де ти це купував?

– На площі, – відповів Коча. – В аптеці.

* * *

Внизу, відразу за мостом, починалась липова алея, дерева тяглись уздовж траси, сонце билось крізь листя й здалося, що від дороги відходила дамба, збудована тут на випадок повені. Навесні, коли ріка розливалась, навколо утворилися болота і вкотились до міста, минули перші будинки і зупинились на порожньому перехресті.

– Ну все, друг, мені праворуч, – сказав водій.

– Давай, – відповів я і зістрибнув на пісок.

На вулицях було порожньо. Сонце, ніби течією, повільно відносило на захід. Воно рухалось над кварталами, виливаючи олов'яний мул. Була це стара частина міста, будинки стояли тут одно- або двоповерхові, з червоної потрісканої цегли, і, так наче місто спорожніло й заростало тепер травою та деревами. Зелень забивала собою всі шпарки й тяглась між деревинними дверима. Зсередини пахло хлібом і милом. Незрозуміло було, де покупці. Біля одного магазину, прихилившись до стіни, сиділа жінка. Важке смоляне волосся було укладене в неї на голові, мала засмаглу шкіру й великі груди, і цією теплою шовковою і намиста й ланцюжки з кількома золотими хрестиками. На кожній руці мала по золотому годиннику, втім, мова йшла про годинник, який чіплявся на мене прискіпливо, втім, не впізнаючи. Яка вона уважна, подумав я. Ніби чекає на когось. Минувши паркан, мов в акваріумі, з відвідувачів біля віконечка каси стояли два місцеві ковбої в майках, що відкривали плечі, і один з них взяв за телефон і вийшов на вулицю. Повернувшись за ріг, пройшов вуличкою з зачиненими кіосками й опинився на вулиці, де кам'яні плити проростала трава, все це ставало схожим на футбольне поле. По той бік площі розташовувався будинок, де жила дівчинка в білому халаті на голе тіло. Побачивши мене, непомітно взула сандалі, що стояли поруч із нею.

– Привіт, – сказав я. – Тут мій дідусь у вас ліки купив. Можеш сказати, від чого вони?

– А що з вашим дідусем? – недовіжливо запитала дівчинка.

– Проблеми.

– З чим?

– З головою.

Вона взяла в мене з рук пляшечку, прискіпливо подивилась.

– Це не від голови.

– Серйозно?

– Це від шлунка.

– Скріплює чи послаблює? – запитав я про всяк випадок.

– Скріплює, – сказала вона. – А потім послаблює. Але вони прострочені. Як він себе почуває?

– Кріпиться, – відповів я. – Дай яких-небудь вітамінів.

* * *

Офіс був поруч, у тихому затіненому провулку. Біля дверей росла розлога шовковиця, біля неї стояв побитий сідлом автомобіль, оббиті залізом і пофарбовані в помаранчеве, лишилися із тих часів. Я відчинив їх і зайшов. Ольга сиділа коло мене, але виглядала доволі добре, мала кучеряве руде волосся й крейдяну, мовби підсвічену зсередини лампами дошкі, шкію її молодшою. Одягнена була в довгу ткану сукню, на ногах мала фірмові білі кросівки. Сиділа на документах і читала.

– Привіт, – сказав я.

– Добрий день. – Вона розігнала рукою дим і оглянула мене з голови до ніг. – Ти Герман?

– Ти мене знаєш?

– Мені Шура сказав, що ти зайдеш.

– Травмований?

– Так. Сідай. – Вона встала з паперів, показуючи на стілець біля столу.

Папери тут-таки завалились. Я було нахилився, аби зібрати, але Ольга зупинила.

– Кинь, – сказала, – хай лежать. Їх давно викинути треба.

Вона сіла в старе крісло, обтягнуте дерматином, і витягла ноги на стіл, як копи в кінофільмах, придавивши кросівки. Сиві ноги – довгі худі литки й високі стегна.

– Куди ти дивишся? – запитала вона.

– На формуляри, – відповів я і сів напроти. – Оль, я хотів поговорити. У тебе є кілька хвилин?

– Є година, – кинула вона. – Хочеш поговорити про свого брата?

– Точно.

– Ясно. Знаєш що? – Вона різко прибрала ноги, литки знову промайнули перед моїми очима. – Пішли в парк. Тільки ти.

– Попуткою, – відповів я.

– Не страшно. У мене скутер.

Ми вийшли, вона замкнула двері на навісний замок, сіла на скутер, той із третьої спроби завівся. Кивнула мені.

– Германе, – повернулась вона, перекрикуючи скутер, – ти коли-небудь їздив на скутері?

– Їздив! – крикнув я у відповідь.

– Знаєш, як руки тримати треба?

Я знічено прибрав руки їй із плечей і поклав на талію, відчуваючи під сукнею її білизну.

– Не захоплюйся, – порадила вона, і ми поїхали.

Парк був напроти, потрібно було всього лише перейти дорогу. Але Ольга промчала вулицею, виїхала на хідний стежка. Ольга вміло прослизнула між деревами, і незабаром ми вискочили на асфальтову доріжку. Алеї були обсажені молоді дерева, дитячий майданчик, з пісочниць якого рвалась угору трава, будки, в яких колись продавали каву. Ольга обїхала фонтан, звернула в бічну алею, проскочила повз двох дівчаток, котрі вигулювали такс, і зупинилась біля вісімдесятих, пам'ятаю, в одній із його кімнат відкрили студію звукозапису, переганяли вініл на бобіни та касети.

Бар, як виявилось, і досі працював. Ми зайшли всередину. Було це доволі просторе приміщення, наскрізь провітране, в багатьох місцях пробитими недопалками та обмащеними губною помадою. За барною стійкою стояв якийсь чоловік з золотими зубами. Ольга привіталась із ним, той кивнув у відповідь.

– Не знав, що цей бар іще працює, – сказав я.

– Я сама тут сто років не була, – пояснила Ольга. – Не хотіла говорити з тобою в офісі. Тут спокійніше.

Підійшов циган.

– У вас є джин-тонік? – запитала Ольга.

– Немає, – впевнено відповів той.

– Ну а що у вас є? – розгубилась вона. – Германе, що ти будеш? – звернулась до мене. – Джин-тоніка в них немає.

– А портвейн у вас є? – запитав я цигана.

– Білий, – сказав циган.

– Давай, – погодився я. – Оль?

– Ну добре, – мовила вона, – будемо пити портвейн. Давно бачився з братом?

– Півроку тому. Знаєш, де він?

– Ні, не знаю. А ти?

– І я не знаю. У вас із ним були якісь стосунки?

– Так. Я його бухгалтер, – сказала Ольга, дістала сигарету і запалила. – Можна назвати це стосунками.

– Не ображайся.

– Та нічого.

Прийшов циган із портвейном. Портвейн розлито було в склянки, в яких на залізниці приносять чай. Лише після цього ми пішли.

– І що збираєшся робити далі? – запитала Ольга, зробивши обережний ковток.

– Не знаю, – відповів я. – Я всього на пару днів приїхав.

– Ясно. Чим займаєшся?

– Та так, нічим. Тримай, – дістав із джинсів візитівку, простягнув їй.

– Експерт?

– Точно, – сказав я і випив свій портвейн. – Оль, ти знаєш, що все це господарство записане на мене?

– Знаю.

– І що мені робити?

– Не знаю.

– Ну, але ж не можу я все це залишити просто так?

– Мабуть, не можеш.

– У мене ж будуть проблеми?

– Можуть бути.

– Так що мені робити?

– Ти не пробував зв'язатись із братом? – помовчавши, запитала Ольга.

– Пробував. Але слухавку він не бере. Де він, я не знаю. Коча каже, що в Амстердамі.

– Знову цей Коча, – сказала Ольга і помахала циганові, аби той приніс іще.

Циган незадоволено випхався з-за стійки, поставив перед нами недопиту пляшку портвейну і вийшов на вулицю.

– Ця заправка, вона взагалі прибуткова?

– Як тобі сказати? – відповіла Ольга, коли я розлив і вона знову випила. – Грошей, які заробляв твій брат, вистаравку.

– Ага. Брат не хотів її продати?

– Не хотів.

– А йому пропонували?

– Пропонували, – сказала Ольга.

– Хто?

– Та є тут одна команда.

– І хто це?

– Пастушок, Марлен Владленович. Він кукурудзою займається.

– А, мабуть, я знаю, про кого ти.

– А ще він депутат від Компартії.

– Комуніст?

– Точно. У нього мережа заправок на Донбасі. Ось тепер тут усе скуповує. Де він живе, я навіть не знаю. Він пр

– П'ятдесят тисяч? За що?

– За місце, – пояснила Ольга.

– І чому він не погодився?

– А ти б погодився?

– Ну, не знаю, – зізнався я.

– Я знаю. Погодився б.

– Чому ти так вирішила?

– Тому що ти, Германе, слабак. І припини витріщатись на мої цицьки.

Я справді вже деякий час розглядав її сукню, виріз був досить глибокий, бюстгальтера Ольга не носила. Під очі їй напевне не даси.

– Просто це не мое, Оль, розумієш? – я пробував говорити примирливо. – Я в його справи ніколи не ліз.

– Тепер це і твої справи.

– А ти, Оль, продала б її, якби це була твоя заправка?

– Пастушку? – Ольга замислилась. – Я б її краще спалила. Разом із усім металообрухтом.

– Що так?

– Германе, – сказала вона, допиваючи, – є дві категорії людей, яких я ненавиджу. Перша – це слабаки.

– А друга?

– Друга – це залізничники. Ну але це так, особисте, – пояснила вона, – просто згадала.

– І до чого тут Пастушок?

– Та ні до чого. Просто я би не стала прогинатись під нього. А ти роби, як хочеш. Зрештою, це твій бізнес.

– У мене, здається, немає вибору?

– Здається, ти просто не знаєш, є він у тебе чи ні.

Я не знайшовся з відповіддю. Розлив рештки. Мовчки стукнулись.

– Знаєш, – мовила Ольга, коли мовчанка затяглась, – тут поруч є дискотека.

– Знаю, – відповів я. – Я там колись уперше займався сексом.

– О? – розгубилась вона.

– До речі, в цьому барі я теж колись займався сексом. На Новий рік.

– Мабуть, даремно я тебе сюди привезла, – подумавши, сказала Ольга.

– Та ні, все гаразд. Я люблю цей парк. Ми, коли у футбол грали, завжди приходили сюди після гри. Перелазили.

– Уявляю собі.

– Оль, а якби я раптом надумав залишитись? Ти б працювала на мене? Скільки тобі платив брат?

– Тобі, – відповіла Ольга, – у будь-якому разі довелося б платити більше. – Вона дістала телефон. – О, дванадцять.

За портвейн заплатила вона. Усі мої спроби розрахуватись проігнорувала, сказала, що добре заробляє і що не

Ми вийшли на вулицю. Я не зовсім розумів, як бути далі, проте й питати її про щось іще бажання не було. Раптом

– Так, – відповіла Ольга. – А, так. – Голос її враз набув якоїсь відстороненості. – Так, зі мною. Дати йому слухавки, щоб поговорити з ними й поговорити.

– З ким?

– З кукурудзяниками.

– Як вони мене знайшли?

– Германе, тут узагалі мало людей живе. Тож знайти когось зовсім не складно. Вони просили почекати їх біля

Сіла на скутер, напустила густого диму і зникла в нетрях парку культури та відпочинку.

* * *

Але як я їх упізнаю, подумалось мені. Я вже десять хвилин сидів на цегляному бортику висохлого басейну, на диві, крім мене, двох старшокласниць із таксами та цигана з портвейном, у парку нікого і не було. Несподівано з'явився чорний джип. Упізнаю, подумав я.

Машина зробила коло пошани навколо басейну і зупинилась просто навпроти мене. Задні дверцята відчинились, а його не було. Посміхнувся всією своєю металокерамікою. З машини, втім, не вийшов.

– Германе Сергійовичу?

– Доброго дня! – відповів я, також не встаючи з бортика.

– Давно чекаєте? – Голомозий напівлежав на шкіряному сидінні, витягнувшись у мій бік і виказуючи в такий спосіб

– Не дуже!

– Прошу вибачення. – Чувакові лежалося, мабуть, незручно, проте вставати він уперто не хотів. Очевидно, це йому не подобалося.

– Та нічого, – сказав я, всідаючись зручніше.

– А я дивлюсь, ви чи не ви! – засміявся голомозий, зайорзав і, не втримавшись на слизькій шкірі, раптом з'їхав з бортика.

Я кинувся до нього. Але він спритно виповз нагору і, зайнявши зручну позицію, діловито простягнув мені руку.

– Ніколай Ніколаїч, – назвався він, дістаючи звідкись із-під себе візитівку, – для вас просто Ніколаїч.

Я дістав свою. На його було написано «помічник народного депутата».

– Вам куди? – запитав Ніколаїч.

– Не знаю, – кинув я, – мабуть, додому.

– Ми вас підвеземо, нам по дорозі. Коля, поїхали.

Водія теж звали Коля. Схоже, в них це була обов'язкова умова для отримання роботи. Якщо ти, скажімо, не Коля, то нікому кріслі, валявся старий «макаров», із якимись насічками на руків'ї. Я ще подумав, що таке легковажне ставлення до роботи.

– Двері, – незадоволено мовив Коля.

– Що? – не зрозумів я.

– Двері зачини.

Я зачинив за собою двері, і джип рвонув у кущі. Коля їхав навпростець, наче йшов за компасом, не особливо зважаючи на те, де я вперше займався сексом, вистрибнув на бордюр і вивалився на дорогу. Але й тут не шукав легких шляхів, вигріб якимось будмайданчиком і, перемахнувши через яму, викопану під фундамент, виїхав на трасу. І веде мене ось таке.

– Ховаєтесь від когось? – запитав я Ніколаїча.

– Ні-ні, просто Коля знає тут усі дороги, тому завжди зрізає.

Спочатку їхали мовчки. Потім Ніколаїч не витримав.

– Коля! – крикнув водієві, але той його не почув. – Коля, блядь! Вимкни цих фашистів! – Коля незадоволено озирнувся.

– Можна просто Герман, – перебив я його.

– Так-так, звичайно, – погодився Ніколаїч. – Я хотів із вами поговорити.

– Давайте поговоримо.

– Давайте.

– Я не проти.

– Прекрасно, Коля! – крикнув Ніколаїч.

Ми саме виїхали на міст. Посеред мосту Коля раптом зупинився і вимкнув двигун. Запала тиша.

– Ну, як вам тут у нас? – запитав Ніколаїч, так ніби ми й не стояли посеред дороги.

– Нормально, – відповів я невпевнено. – Скучив за рідними місцями. Ми що, далі не поїдемо? – я визирнув у вікно.

– Ні-ні, – заспокоїв Ніколаїч, – ми вас відвеземо, куди вам треба. Ви взагалі надовго приїхали?

– Не знаю, – я починав нервувати. – Видно буде. Брат поїхав, знаєте...

– Знаю, – вставив Ніколаїч. – Ми з Юрієм Сергійовичем, з Юрою, – подивився він на мене, – були в партнерських стосунках.

– Це добре, – сказав я невпевнено.

– Це прекрасно, – погодився Ніколаїч. – Що може бути краще за партнерські стосунки?

– Не знаю, – чесно зізнався я.

– Не знаєте?

– Не знаю.

– І я не знаю, – раптом зізнався Ніколаїч.

Позаду нас зупинився молоковоз. Водій засигналив. За молоковозом, я помітив, під'їжджала ще якась вантажівка.

– Коля! – знову крикнув Ніколаїч.

Коля вистрибнув із машини й ліниво пішов у бік молоковоза. Підійшов, піднявся на підніжку, просунув до водія. Коля зіскочив на асфальт і пішов до вантажівки.

– Ось до чого я веду, Германе, – продовжив Ніколаїч, – ви людина молода, енергійна. У вас багато амбіцій. Межі ваших стосунків. Як ви гадаєте?

- Це було б прекрасно, – погодився я.
 - Не знаю, говорила вам Ольга Михайлівна чи ні, але ми зацікавлені в придбанні вашого бізнесу. Розумієте?
 - Розумію.
 - Ось, це добре, що ви мене розумієте. З братом вашим, Юрою, ми не встигли домовитись...
 - Чому?
 - Ну, розумієте, ми не встигли утрясти всі нюанси.
 - Ну, ось він повернеться – утрясете.
 - А коли він повернеться? – прискіпливо поглянув на мене Ніколаїч.
 - Не знаю. Сподіваюся, скоро.
 - А якщо не повернеться?
 - Ну як це не повернеться?
 - Ну, так. Якщо так складеться.
 - Не говоріть дурниць, Ніколай Ніколаїч, – сказав я. – Це його бізнес, і він обов'язково повернеться. Я нічого не...
- За нами вишикувалась колона машин. Ті, хто їхав назустріч, зупинялись, питаючи Колю, чи все гаразд. Коля швидко віддавав відповіді.
- Не нервуйте, – примирливо мовив Ніколаїч. – Я розумію, що ви не станете сходу продавати малознайомій людині бізнес. З братом вашим домовитись ми не встигли, але з вами, сподіваюсь, у нас усе складеться як треба. Для вас це єдиний шанс. Він підняв цей бізнес із нуля. Але бізнес, Германе, завжди потребує розвитку. Розумієте? Отримаєте прибуток.
 - Обов'язково.
 - Обіцяєте?
 - Клянусь, – відповів я, намагаючись бодай якось завершити цю розмову і відновити дорожній рух.
 - Ну і домовились, – задоволено відкинувся на крісло Ніколаїч. – Коля!
- Коля, не поспішаючи, сів за кермо, запустив двигун, і ми повагом рушили. За нами рушила й ціла колона.
- Проїхавши міст, легко вискочили на гору, вивернули в бік заправки. Під'їхавши, Коля різко пригальмував. Я вийшов з машини, і ми з Ніколаїчем пішли мене, здивовано Perezirнувшись.
- Ну, що ж, – прощаючись, сказав Ніколаїч. – Приемно, що ми з вами знайшли спільну мову.
 - Послухайте, – ніби щось згадавши, спитав я його. – А що ви зробите, якщо я відмовлюсь?
 - А хіба у вас є вибір? – здивувався Ніколаїч. І враз, широко посміхнувшись, додав: – Добре, Германе, я заїду за вами.
- Коча сидів у своєму помаранчевому комбінезоні, розстебнутому на грудях, і грів на сонці бліді моці. На Травмованій машині. На ногах мав лаковані гостроносі черевики. Схожий був на фермера, що видає заміж єдину доньку. На мить зупинився і погладжував пальцем смужку вусів, Коча зблискував псячими скельцями окулярів.
- Що таке, Германе? – про всяк випадок перепитав Травмований.
 - Вони тебе били? – додав Коча.

– Смієшся? Ніхто мене не бив. Просто поговорили. Підвезли мене.

– Нові друзі? – похмуро запитав Травмований.

– Ага, – сказав я, – друзі. Хочуть купити цю заправку.

– Ми знаємо, Германе, – кинув Травмований.

– Знаєте? – перепитав я. – Прекрасно. А чого ви мені про це не сказали?

– Ти не питав, – ображено пояснив Травмований.

– Про що я мав вас питати?

– Ні про що, – незадоволено відповів Травмований.

– Я так і подумав.

– Ну і що ти подумав? – запитав Травмований після паузи.

– Не знаю. Я думаю, п'ятдесят штук за весь цей металооброб – нормальна ціна.

– Нормальна ціна, кажеш? – Травмований підвівся, випроставши своє бомбардирське пузо. – Нормальна ціна

– По-моєму, нормальна.

– Угу. – Травмований про щось міркував, розглядаючи носики своїх черевиків. – Нормальна. Дивись, Германе, родати все на хуй, правильно?

– Може, й так, – погодився я.

– Може, й так, може, й так, – повторив Травмований, розвернувся й пішов у гараж.

Я впав на крісло біля Кочі. Той ховав очі за скельцями і дивився кудись угору, на важкі хмари, що раптом насунулися над будкою, ніби перевантажені баржі, що пропливали над мілиною.

– Тримай, – я віддав Кочі вітаміни.

Той оглянув пляшечку, подивився на неї проти сонця.

– Що це? – спитав недовіжливо.

– Вітаміни.

– Від безсоння?

– Від безсоння.

– А чиї вони?

– Голландські, – сказав я. – Бачиш ці ієрогліфи? Це голландські. Вони туди грибів додають. Білих. Тож спати будеш.

– Дякую, Гер, – мовив Коча. – Ти не сильно звертай увагу на Шуру. Ну, продаси ти цю заправку – і хуй із нею. Ну, дякую.

– Думаєш?

– Я тобі кажу.

З відчинених воріт гаража вилетів шкіряний м'яч, важко ударився об нагрітий асфальт і покотився майданчиком. Підійшов до м'яча, легко, як на свою вагу, підчепив його лакованим носиком, підкинув у повітря, так са

чу опуститись. Робив це легко й невимушено, вміло прибирав живіт, аби не заважати польоту, іноді піддівав м ми чудесами пластики. Травмований, здавалось, зовсім не втратив форми, він навіть не спітнів, так – злегка за би не заважав.

Від траси під'їхали три фури. Водії вискочили, привітались із Кочею і теж стали спостерігати за Травмованим.

– Шура! – зрештою не витримав один із них. – Дай пас!

Травмований кинув поглядом у його бік і раптом легко відпасував. Водій наступив на м'яч, дещо незграбно ки і, обробивши, затиснув м'яч між ногами. Водії не витримали і з лементом кинулись на Травмованого. Почало , возив суперників навколо себе, примушував їх падати і робити одне одному підніжки. Водії нападали на Тра злостились і давали одне одному запотиличники. Усе ж поступово Травмований почав задихатись і відступат ульгував. Водії відчували кров і кидались на нього ще азартніше. Травмований укотре вивернувся, пропустив у сипались на асфальт. Третій кинувся їх підіймати. Шура перевів подих і подивився в наш бік.

– Германе! – крикнув. – Давай заходь! А то три на одного виходить!

Я відразу ж кинувся вперед. Травмований відпасував на мене, я підхопив м'яч і погнав майданчиком. Водії по тись, зупинились і, вперши руки в коліна, важко переводили подих, висолопивши язики, мов покійники, і нага равмованого. Той махнув рукою в бік водіїв, мовляв, дай і їм трішки пограти. Я буцнув у бік найдовшого з них, ієі сили зафігачив по шкіряній кулі. М'яч запулив у небо, розсікаючи повітря і задіваючи хмари, й зник у густій Але, порадившись між собою, вони побрели в зарості. Ми з Травмованим пішли за ними. Навіть Коча підвівс няють із трави левів. М'яч лежав десь у гущавині, чути було його сторожке гарчання і ледь вловиме биття його часу перегукувались і дивилися в небо, де сунули все нові й нові хмари. Мені це враз щось нагадало – ці чоло стебла, пильно вдивляючись у сплетіння пагонів, прислухаючись до голосів, які лунають із хащів, виганяють це бачив. Напружені спini, постаті, що завмирають у сутінках, білі сорочки, що світять із темряви. Коли це бу «Ворошиловградом». Гол Травмованого на останніх хвилинах. Краща його гра, мабуть. Ресторан «Україна» бі рекетири і наші гравці, жінки у святкових сукнях, чоловіки в білих сорочках і спортивних костюмах, офіціанти, или алкоголю прокочуються крізь голову, так мовби ти забігаєш у нічне море, тебе накриває чорною солодко- іначний стіл, за яким уміщаються всі, кого ти знаєш, голосна паршива музика, за вікнами сині вологі сутінки, м розмови між чоловіками й жінками, відчуття якогось провалля, яке починається десь поруч, звідки дмуть гарч ття тих невидимих жил, якими перетікає кров цього світу, і раптом, посеред усього цього золотого мерехтіння ь із ворошиловградських вистежив наше святкування і запустив цеглиною в ресторанне скло, яке відразу ж р . І враз, по короткій мовчанці, – загальний рух, злість у голосах, відвага, що пробивалась у кожному, гамірне в мокрому асфальті, білі сорочки, котрі стрибають у бузкову ніч і світяться звідти, жіночі постаті коло вікна, які н і шпана з нового району – всі розсипаються темрявою та прочісують пустирі, що починаються за парком, жен на азарту і радості, ніхто не хоче відставати, кожен пильно вдивляється в чорноту літа, пригинається до землі, так наче в траві ховаються жовто-зелені сонця, які ми хочемо вигнати, аби розігнати темряву навколо себе, я нього згорання.

4

Тієї ночі він спав глибоко й спокійно, наче хтось переганяв крізь нього сні. Вони прокочувались через нього мов начальник станції, від чого вигляд у нього був зосереджений та відповідальний. Спав він на вулиці, на св аміні. Я притягнув йому з вагончика стару шинель, накрив його, але вночі все одно пару разів прокидався й н що забрели з траси. Вітер переганяв нічним майданчиком паперові пакети. На плече йому сідали птахи, а до . Вночі в північному напрямку відійшли останні хмари, небом висипали сузір'я, і погода знову нагадала про по лись гіркуватим соком, і листя шерхло, мов шкіра на морозі. Щодня ставало все більше пилу й піску, які потра ося. У червні повітря прогрівалось, ніби військові намети, і починалася тепла пора малорухливих чоловіків н о готуватись слід до спекотного літа, яке триватиме безкінечно й випалить усе, що трапиться під руку, включн

Прокидався Коча довго й почувався зранку засмученим, як у дитинстві, коли доводилося вставати разом із ба нувшись, ходив довкола гаража, годував псів чорним хлібом, задумливо оглядав долину, врешті пішов будити про свою колишню дружину, діставав фотокартки, знайшов десь під канапою дембельський альбом, обтягнути, але після дембельського альбому це було не так просто. Зрештою, підвівся і, обгорнувшись колючою лік чався зі своєю майбутньою дружиною, про секс на передньому сидінні старої «волги».

– Чому не на задньому? – перепитав я його. – Усі ж роблять це на задньому.

– Дружище, – пояснив Коча, – в старих «волгах» передне сидіння – суцільне, як і задне, тому немає жодної різниці.

– Ясно, – відповів я йому, – немає жодної різниці.

І Коча вдячно кивав: правильно, дружище, ти все правильно січеш, – і з цим пішов варити чифір.

За якийсь час від заправки засигналила перша машина. Коча роздратовано начепив окуляри й поспішив на вулицю.

– Коча, – сказав я йому, – давай допоможу.

– Та ладно, Гер, – відмахнувся він, – з тебе така допомога...

– Ну, яка є.

– Ну давай. – Він чекав у дверях, доки я шукав свій одяг. – Тільки надягни що-небудь. Куди ти у своїх джинсах?

* * *

Під канапою в нього були дві валізи, напхані ганчір'ям. Усе це відгонило тютюном та одеколоном. Я збриджено вийшов, але ще цілком товарного вигляду, з сильним одеколонним запахом. Відчинив другу валізу, витяг бундесверівську сумку, існа, Коча, мабуть, тому її і не носив, оскільки був десь однієї зі мною комплекції. Але вибирати особливо не було чого, і зникло в промінні. Можна було розпізнати лише якісь обриси, тінь. Збоку я скидався на танкіста, чий танк давав дим.

* * *

О дев'ятій приїхав Травмований. Критично оглянув мій робочий одяг, гмикнув і пішов до себе у гараж. Я, за вдовою розмовляв із якимось далекобійником, котрий гнав до Польщі, постійно зачіпав Кочу, не даючи йому висловитися. Травмованого. Той усе зрозумів, дав мені просякнуту бензином ганчірку і наказав відчищати якийсь брухт, об'їздив, і зник. Знудився, все-таки багаторічна відсутність фізичної праці давалася взнаки.

– Шура, – сказав Травмованому, – давай перекуримо.

– Тут не курять, – відповів Травмований, – це ж бензозаправка. Ладно, – мовив за мить, – піди відпочинь, потім будемо курити.

Я так і зробив.

* * *

Близько полудня увімкнули телефон. Я набрав Боліка.

Голос у нього був глухий і роздратований.

– Германе! – кричав він мені. – Як ти там?

– Нормально, – відповідав я. – Тут курорт. Річка поруч. Шуки ловляться.

– Германе! – намагався докричатись до мене Болік. – Які, на хуй, шуки? Які шуки, Германе? У нас звітно-виборчий період, нам потрібен, по бізнесу. Ти коли будеш?

– Ось, Боря! – кричав я йому. – Ось саме про це я й хотів із тобою поговорити. По ходу я затримаюсь.

– Що, Гера? Що ти сказав?

- Затримаюсь, я сказав, затримаюсь!
- Як це – затримаєшся? Надовго?
- Тиждень максимум. Не більше.
- Германе, – раптом серйозним голосом запитав Болік. – У тебе там усе нормально? Може, чимось допомогти?
- Та ні, – я говорив легко й переконливо, – розслабся. За тиждень буду.
- Ти ж там не залишишся, правда? – голос Боліка справді віддавав якоюсь чи то стурбованістю, чи то недовірою.
- Та ні, ну що ти.
- Германе, я тебе давно знаю.
- Тим більше.
- Ти ж не зробиш цього?
- Не хвилюйся, я ж сказав.
- Германе, просто, перш ніж зробити дурницю, подумай, добре?
- Добре.
- Подумай про нас, твоїх друзів.
- Я думаю про вас.
- Перш ніж зробити дурницю.
- Ну, ясно.
- Подумай, добре, Германе?
- Ну аякже.
- Давай, брат, давай. Ми любимо тебе.
- І я вас, Боря, я вас теж люблю. Обох. Тебе більше.
- Не пизди. – Болік нарешті поклав слухавку.
- Так-так, – кричав я, слухаючи з того боку короткі гудки, – і я за тобою теж! Дуже-дуже!

* * *

Після цього я кілька разів набирав брата. Той уперто не відповідав. Сонце заливало кімнату, пил стояв, ніби з теплого нутра червня, торкаючись усього живого на цій трасі. Що робити далі? Можна було ще раз спуститись до батьків, поговорити з ними, розпитати про справи, про життя. Можна було ще сьогодні виїхати звідси якими-небудь поїздом, в котрі забивали легені й сліпили очі. Найпростіше було, звісно, все це продати, а бабки розділити з компаньйонами. Але б це змінило? Особливих варіантів він мені не залишив. Можна якийсь час тусувати тут із Кочею, доки тепліше. Але рано чи пізно доведеться мати справу з документами, податками, усім тим мотлохом, якого я сторонився. Але тепер зник, нічого не пояснивши, не лишивши жодних розпоряджень: мовляв, роби, що хочеш, хочеш – проїдь, знайди собі притулок, хай самі заправляють бензином увесь цей ковбойський автотранспорт, а хочеш – просто підпали. Але вірні друзі й цікава робота. Але він жодного розпорядження не лишив. Просто зник, як турист із готелю, витягнутий звідси – ще з дитинства, від перших спогадів і аж до останніх років, проведених тут, аж до того прекрасного осені.

ний військовий нікому не потрібної армії, отримав житло поблизу Харкова і ми поїхали. Брат тоді лишився, не лишилось, і, здається, так до кінця й не пробачив нам тієї втечі. Відкрито він про це ніколи не говорив, але я зрозумів, як кі здались і покинули цю долину з усім її сонцем, піском та шовковицею. Він залишився, вкопався в пагорби і не вивірився виправдана впертість, котрої я ніколи не розумів, це нас і різнило: він здатен був до останнього чіплятись за життя. Зрештою, життя все розставило по-своєму: він сидів в Амстердамі, я застряг на цьому пагорбі, з якого, здавалося,

* * *

Коча зовсім знесилився, сидів на катапульті й ліниво відбивався від водія, якогось свого давнього приятеля, котрому хотіло заправити його перед далекою дорогою. Я вийшов надвір і заступив старого на бойовому посту. Сонце пахло

* * *

Робота внесла в мое сум'яття певну розміреність і впорядкованість. Коли тобі є чим зайнятись, ти менше думаєш. Я намагався компаньйонам, до вечора крутився під помаранчевим червневим небом, а ввечері Коча дістав консерви, їв і мовчки й розслаблено, відчуючи шкірою, як спадає сонце і від ріки поступово підіймається свіжість. Коли вийшов на ластмасовим рукомийником, поливався парфумами. Надягнув свою піжонську білу сорочку і спустився в долину до коханки, відчинивши вікна в чорну і свіжу ніч.

* * *

Свіже повітря й солодкий драп робили сон глибоким і розміреним, ніби старе річище; шкіра, розпалена сонцем, охолодалась від тіла. Зранку Коча підійняв мене своїми байками, зготував сніданок і вигнав на вулицю чистити машини. Згодом, із часу, несподівано отримавши відпустку, круїз на бензозаправку, і тепер дещо ошаліло блукаючи поміж скатертинами. Травмований дивився на мене так само недовірливо, проте не надто суворо; наступного вечора, уже в середині літа, ми в ці імprovізовані ворота, довго відточував удар лівою. Дехто з водіїв мене впізнавав, вітався, питав, як справи, що все нормально, хоча розумів, що говорю нещиро. Зрештою, кого це обходило.

* * *

У четвер по обіді з'явилась Ольга. Приїхала на своєму скутері з великим плетеним кошиком на плечі. Кошик був повний фруктів і траси і, промчавши до заправки, вирулила перед нами. Ми з Кочою сиділи на кріслах і відганяли нав'язливих кобилиць зі скутера, привіталася з Кочою, кивнула мені.

– Ти ще тут? – запитала.

– Так, – відповів я, – вирішив узяти відпустку. За власний рахунок.

– Зрозуміло, – сказала Ольга. – Як там твої друзі?

– Які друзі?

– На джипі.

– А, ці. Прекрасно. Виявились надзвичайно милими людьми.

– Серйозно? – не повірила Ольга.

– Крутили мені музику, пропонували товаришувати.

– Ну і як?

– Музика? Гівно.

– А товаришувати?

– Я думаю, – зізнався я.

– Ну-ну, – холодно мовила Ольга. – Ось, Коча, тримай, – простягла старому кошика й пішла в гараж до Травмованого.

Подякувати Коча не встиг. У кошику виявилися свіжий хліб і молоко у пластиковій пляшці з-під кока-коли. Коча витягнув тарого пса, зубами. Простягнув мені пляшку з молоком. Я відмовився. Скутер виблискував білими боками, швидко рухали птахи, ніби намагаючись знайти в повітрі найменш прогріті ділянки.

За якийсь час із гаража вийшла Ольга. За нею, в робочому одязі, витираючи шию білосніжною хусткою, пихтіли ноги. Ольга, незадоволено розмахував ними і намагався щось їй пояснити. Але та його навіть не слухала.

– Шура, – сказала вона, – ну що ти від мене хочеш?

Травмований зіжмакав папери, засунув їх до кишені куртки і, розмахуючи кулаками, зник у гаражі.

– Що там у вас? – запитав я про всяк випадок.

– Нічого, – коротко відповіла Ольга. Сіла на скутер, завела його, посиділа так якусь мить, заглушила двигун. – Почекай.

– Загалом багато, – розгубився я. – Але ось саме зараз у мене перерва.

– Давай сходимо на річку, – запропонувала вона. – Коча, – звернувшись до старого, – ти не проти?

Коча на знак згоди зробив великий ковток.

– Ну то що – ти йдеш? – Ольга знову зістрибнула зі скутера і рушила схилом униз.

Мені не лишалось нічого іншого, як встати і піти слідом. Вона йшла попереду, вишукуючи стежку поміж густими травами. Злітали метелики та оси, під ногами миготіли смарагдові ящірки. Я ледве встигав за нею. Чим далі йшов, тим більше, долина то виникала з-поза високих гілок, то ховалася за ними, кілька разів доріжка просто щезала, тоді з'являвся на ногах і покотився вниз гірким полином, проклинаючи все на світі.

– Ей, що там? – гукнула Ольга звідкись ізнизу. – З тобою все добре?

– Добре-добре, – незадоволено відповів я.

Мені не подобалось, що вона помітила і мою втому, і те, як я закотився в ці трави, і те, що я не витримую темпу. Хотів крикнути, але не зміг. Вона йшла далі, не повернувшись. Для чогось же ти мене затила в ці хащі. Давай, підійди до мене.

Але вона й не думала підходити. Вона стояла десь унизу, за стеблами, невидима й розпалена бігом, стояла і чекала на її дихання. Далі йшли мовчки. Річка була не так близько від заправки, простіше було спуститися сюди трасою, ніж рестрибувала через норі та ями, аж раптом доріжка урвалася – унизу, просто під нами, зблискувала річка. Ольга зупинилася. Я приречено скотився за нею. На березі був невеликий клаптик піску, оточений зусібч очеретом.

– Тільки не дивись, – сказала вона. – Я без купальника.

– Я бачу, – відповів я.

Вона скинула довгу сукню, під якою виявились лише білі трусики, і ступила до води. Я хотів відвернутись, прошепотів їй:

– І плавати я теж не вмію, – сказала вона, стоячи у воді по горло.

– Я теж, – відповів я, скинув свої танкістські обладунки й пішов до неї.

Вода була тепла, крейдяні гори, відбиваючи сонячне проміння, прогрівали її, у такій воді зовсім не хотілось рухатись.

– Я, – сказала Ольга, – колись працювала піонервожатою в піонерському таборі. Це кілометрів п'ятдесят звідси.

– Потопельників, чи що? – не зрозумів я.

- Ні, яких потопельників? Нормальних живих піонерів. Вони запливали в очерети і ховались там до вечора. З
- Уявляю, – сказав я. – А ми з друзями рибу глушили в цій ріці.
- Тут є риба?
- Немає. Але ми її все одно глушили.
- Зрозуміло. – Краплі води в рудому волоссі Ольги мідно зблискували, а зморшки під очима зовсім розгладились.
- Так. Друзів дитинства.
- Чим вони відрізняються від інших друзів?
- Вони багато пам'ятають.
- Германе, в тебе комплекси.
- У мене багато комплексів. Наприклад, я не вмію плавати.
- Я теж не вмію плавати, – жорстко відповіла Ольга. – Але не комплексую з цього приводу.
- Ось так і потонеш – незакомплексованою.
- Не потону, – впевнено сказала Ольга. – Не можна потонути в ріці, в якій плаваєш усе життя.
- Може, й так. Просто я в ній давно вже не плавав.

Комахи перебігали поверхнею води, наче рибалки взимку – сірою кригою.

- Що ти вирішив? – не витримала Ольга. – З цією заправкою?
- Не знаю. Вирішив почекати. Час у мене є. Може, брат повернеться.
- Ясно. І скільки будеш чекати?
- Не знаю. Літо довге.
- Знаєш, Германе, – мовила вона раптом, відганяючи від волосся ос, – я тобі допоможу, якщо буде потрібно.
- Добре, – відповів я їй.
- Але я хочу, щоб ти зрозумів – це лише бізнес. Ясно?
- Ясно.
- Тоді що ти знову на мене витріщаєшся? Я ж сказала, що без купальника.

Вода відносила гілки й перегортала піщаним дном чорну траву, комахи нависали над водою, липнучи до її кл

За якийсь час ми вибрались на берег і почали збиратись. Ольга знову попросила не дивитись, непомітним руху. Ми рушили і, видершись на крейдянні кручі, побрели вгору, слідом за вечірнім сонцем, що вже викотилося за горизонт. Сукня обліпила її мокре тіло, і я взагалі намагався на неї не дивитись. На заправці вона забрала в Кочі порожню пляшку, після чого той кинув на мене суворий погляд, сіла на скутера і розчинилась у вечірньому повітрі, мов

* * *

Увечері Коча хрипко розповідав про своїх жінок, про їхню підступність, нерозумність та ніжність, за які він їх і любив. Він поїхав униз, за харчами. Я лишився сидіти в кріслі, дивлячись, як над трасою протікають червоні по

пасту.

* * *

Це були дивні дні – я опинився поміж давно знайомих і зовсім невідомих мені людей, які дивилися сторожко, мов зазавмерли, слухаючи, що ж я тепер скажу і як саме почну діяти. Мене це відверто напружувало. Я звик відповісти на будь-яку ідальність. Вона звалилась на мене, мов родичі з вокзалу, і її позбутись було не те щоби неможливо, а просто неможливо. Вся не давати незнайомим зайвий раз номер свого телефону. І ось раптом опинився посеред цього натовпу, мов ки й виходити якось із ситуації, що склалась. На мене тут, схоже, розраховували. Мені це відверто не подобалося.

* * *

Наступного дня, себто в п'ятницю, ближче до вечора, до нас заїхав дивний персонаж, який відразу ж звернувшись до мене, запитав, чи не бачив я яких машин колись їздили агрономи та прапорщики, їхав з півночі, повертався в місто, одягнений був, як і я, в кашкет. Дивився на всіх підозріло й допитливо. Мовчки привітався з Кочею, віддав честь Травмованому, потім привітався.

– Гарна куртка, – сказав.

– Нормальна, – погодився я.

– Це гарне сукно. Ти Герман?

– Герман, – відповів я.

– Корольов? Юріка брат?

– Ну.

– Ти мене, мабуть, не пам'ятаєш, я робив із твоїм братом бізнес.

– Тут усі робили з моїм братом бізнес, – дещо роздратовано мовив я.

– У нас із ним були особливі стосунки. – Він постарався виділити слово «особливі». – Він брав у мене пальне для машин.

– У тебе – це де?

– На аеродромі.

– Ти працюєш на аеродромі?

– На тому, що від нього залишилось. Ернст, – назвався він і простягнув руку.

– Що це в тебе за ім'я?

– Це не ім'я, це поганялово.

– Ну, а звати тебе як?

– Та так і зви – Ернст. Я вже звик. Ти хто за освітою?

– Історик.

Він змінився на обличчі. Уважно оглянув мене з голови до ніг, обережно взяв під лікоть і, вивівши з гаража, поїхав.

– Знаєш, Германе, – він все тримав мене під лікоть, відтягуючи подалі від заправки, – я теж історик. Ця робота мене цікавить.

– Харківський університет.

- Істфак?
 - Істфак.
 - Де практику проходив?
 - Та під Харковом і проходив.
 - Копав?
 - Копав.
 - А що можеш сказати з приводу «Мертвої голови»?
 - Якої голови?
 - Мертвої. Дивізія така була.
 - Ну, – завагався я, – нічого хорошого.
 - Ось що, Германе. – Він боляче стиснув мій лікоть. – Ти обов'язково маеш приїхати до мене на аеродром. Я ві...
 - На що? – не второпав я.
 - На все. Ти ж нічого не розумієш.
 - А ти розумієш?
 - А я розумію. Я, Германе, перекопав тут усе аж до Донбасу. Одним словом, так: чекаю на тебе в понеділок. Пр...
 - Приїду, – погодився я.
 - Знайдеш?
 - Знайду.
 - От і добре.
- Він рішуче повернувся й рушив до «УАЗа». Підійшов до Кочі, сунув йому бабки за бензин і застрибнув до кабін...
- У понеділок! – крикнув на прощання.
- Коли пил за ним розвіявся, я підійшов до Кочі.
- Хто це? – запитав.
 - Ернст Тельман, – відповів задоволено Коча, – кращий друг німецьких піонерів.
 - Що за ім'я?
 - Нормальне ім'я, – засміявся Коча. – Механік з аеродрому.
 - Мабуть, я його знаю.
 - Тут усі всіх знають, – ніби повторив за кимось Коча.
 - Він нам спирт зливав із якихось авіаційних запасів. Років двадцять тому, – почав пригадувати я.
 - Ось бачиш, – погодився Коча.

– А чому Ернст?

– Він перекопав тут півдолини. Шукає німецькі танки.

– Танки?

– Угу.

– Для чого йому танки?

– Не знаю, – зізнався Коча. – Для самоствердження. Він говорить, що десь тут у наших місцях лишилось кілька ати, снаряди, ордени. Але при цьому він не фашист, – попередив Коча. – Через це і Ернст Тельман.

– Ясно, – зрозумів я.

– Німецький танк, – додав, підійшовши, Травмований, – великих грошей коштує. Тільки хуй він що відкопає.

– Чому? – здивувався я.

– Гера, – роздратовано сказав Травмований, – це ж не мішок картоплі, це шістдесят тонн заліза. Чим він його,

Травмований незадоволено розвернувся і зник у гаражі. Я побрів за ним. Шістдесят тонн, думав, справді не мі

* * *

Для себе я виявив, що робота може давати якщо не задоволення, то принаймні почуття чесно виконаного об нас вивозили збирати яблука в радгоспних садах і ми старанно шукали важкі опалі фрукти в холодній вересні ч, у бік Харкова. Коча радісно рахував бабло, переживаючи, чи стане на всіх запасів пального, оскільки бензо

* * *

Удень, коли черга спала, а сонце викотилось на найвищу точку, я скинув важкі рукавиці, попередив Кочу, що , куди саме я збирався йти, скоріш за все, просто потрібно було від усього цього перепочити, пройтися мальо ись нагору, я вийшов на безкінечні кукурудзяні поля, котрі тяглися до обрію, та й за обрієм, схоже, вони так са гаючись, аби сонце світило в спину і не сліпило очей. Краєвид був салатовим від молоді кукурудзи й чорним ала поле для гольфу, на якому для чогось висіяли кукурудзу. Раптом попереду, метрів за двісті, помітив якусь ледіти, хто саме це був, і подумав, що ми дивно, мабуть, тут виглядаємо – посеред кукурудзи, посеред чорнозе

Була вона в джинсовому комбінезоні, в якому їй, мабуть, було важко рухатись по такій спеці. Під комбінезоно лого разу. Вона мене теж помітила, стояла й чекала, доки я підійду.

– Що ти тут робиш? – запитав я замість привітання.

– А ти? – вона, схоже, зовсім не здивувалась, побачивши мене.

– Тебе шукав.

– Ага, розповідай, – вона дивилась холодно й недовірливо.

– Привіт, – простягнув їй руку.

Вона якусь мить подумала, тоді простягла свою. Навіть посміхнулась, хоча скоріше зневажливо, ніж дружньо.

– Так що ти тут робиш?

– Пахматову шукаю.

- Кого? – не зрозумів я.
- Пахматову. Вівчарку. Вона постійно сюди забігає, в поля.
- Повернеться. Собаки – вони мудрі.
- Та вона стара зовсім, – занепокоєно сказала Катя. – У неї склероз. Вона пару разів вибігала на трасу, я її потім
- Так прив'яжи її. Щоби вона не тікала.
- Давай я тебе прив'яжу, – розізлилась Катя. – Щоби ти не тікав.
- Ну все, все, – примирливо мовив я.

Але Катя вже не слухала. Відвернулась і почала кликати свою вівчарку.

- Пахмутова! – кричала вона в порожні поля. – Пахмутоваааа!

І тут з'явився дивний звук. Він наростав, розпадаючись на деренчливі ноти й розвалюючи собою тишу, мов кра-
вся дивний предмет. Рухався він у наш бік, і незабаром я зрозумів, що це кукурудзяник, АН-2. Несподівано Кат-
Нічого собі, подумав. А Катя враз зашепотіла:

- Лежи тихо й не рухайся. І прикрий мене. У мене майка яскрава, можуть помітити.
- Хто? – не зрозумів я.
- Кукурудзяники.
- Це що – їхня авіація?
- Так. Краще їм на очі не потрапляти. Вони не люблять, коли хтось заходить на їхню територію. Можуть бути неприємності.
- Та ладно, – я спробував підвестись.

Але Катя жорстко потягла мене на себе і сказала з невідомим переляком у голосі:

- Лежи, я сказала!

Я ввіткнувся обличчям їй у плече. Земля під її волоссям була суха й потріскана, кукурудзяними стеблами перекрита у пилу, вона ніби намагалася злитись із місцевістю й лишитись непоміченою. Літак тим часом підлітав, гудів в її вухо, як у траву. Вона насторожено дихала і раптом ковзнула рукою мені під футболку.

- Ти зовсім мокрий, – сказала здивовано.
- Це від сонця.
- Лежи тихо, – повторила.
- Який у тебе незручний комбінезон. – Я намагався розстебнути гудзики на її шлейках і просунути руку їй під футболку, але вона різко відсторонилася і злилася, а вона якось відсторонено й невагомо торкалась моєї шкіри, втім, навіть не дивлячись на мене. Він по наших тілах, оглушив ревом і швидко почав віддалятися, лишаючи по собі дим, чад і пустку. Мені навіть уявилася небезпека минула, і враз, витягнувши руку мені з-під футболки, легко мене відштовхнула.
- Усе, досить, – сказала і підвелась.
- Почекай, – не зрозумів я. – Куди ти?
- Вставай.
- Та куди ти? Чекай.

– Досить, – спокійно повторила вона і застібнула гудзик, над яким я так довго бився.

Чорт, подумав я. І раптом почув над головою важке дихання. Підвівшись, побачив коло себе вівчарку. Я навіть илась на мене з якимось непідробним здивуванням – мовляв, що ти від нас хочеш. І я не знав, що їй відповіст

– Усе, пішли, – кинула Катя й рушила в бік телевежі, що стриміла з-поза обрію.

Пахмутова охоче рушила за нею. Я підвівся, обтрисив пил і обламано потягся за ними. Дорогою Катя мовчала, а й розмовляла переважно з Пахмутовою. Біля воріт вежі зупинилась і простягла мені руку.

– Дякую, – сказав я. – Вибач, коли щось не так.

– Та ладно, – відповіла вона спокійно. – Усе гаразд. Не забрідай у кукурудзу.

– Що ти їх так боїшся?

– Я їх не боюсь, – відповіла Катя. – Я їх знаю. Все, я пішла.

– Чекай, – зупинив я її. – Що ти увечері робиш?

– Увечері? Уроки вчу. І зранку теж, – додала вона.

Вівчарка на прощання обнюхала мое взуття і теж рушила додому. Вечір важкого дня, подумав я.

* * *

Травмований подивився на мене з підозрою, мовби все знаючи й розуміючи. Але промовчав. А вже збираючи

– Коротше, Германе, – голос його звучав глухо, але довірливо. – Ти нам завтра будеш потрібен.

– Кому це – вам?

– Побачиш, – ухилився від відповіді Травмований. – Ми заїдемо годині об одинадцятій. Будь готовий. Справа с

– Ну ясно, Шур, що за розмова.

– Я так і думав, – сказав Травмований, сів у свій легковик і покотив до траси.

Ну ось, подумав я, почалось. І не говори, що ти був до цього не готовий.

5

Я довго думав над цією історією. Як трапилось, що вони мене втягнули до своїх розборок? Що я тут роблю? Чого характер і складні стосунки з реальністю, можна було чекати на будь-який учинок із його боку. Але як далекі готовий він захищати його? І яку роль у цій комбінації він приготував для мене? Я намагався зрозуміти, що чого мені звалити звідси прямо зараз. Ніхто не міг гарантувати, що все завершиться спокійно й безкровно, вони всі в них надто багато амбіцій, аби вирішувати питання організаційного характеру без трупів. Так, ніби все по поруч, наче хтось відчинив двері до сусідньої кімнати і ти бачиш усе, що там діється, а головне – бачиш, що не ти теж якимось чином стаєш до всього цього причетним. З такими думками погано чекати, вони вимагають, щоб і з тобою стоятимуть брати по зброї. Проте де вони, ці брати, і хто вони? Я стояв у темряві, відчуваючи настільки свіжий асфальт, до ранку не лишалось ні часу, ні терпіння. Можливо, це й був той момент, коли потрібно було

* * *

Прокинувся я рано, розуміючи, що час для відступу втрачено і відступати просто немає куди. Вийти ось так прорію мені видавалось неможливим. Уночі я ще зміг би це зробити, проте не тепер. Відразу стало простіше думати в свої танкістські штани, знайшов під ліжком важкі військові черевики, побиті, проте цілком надійні. Подумав, плечі футболку, вийшов надвір. Серед брухту знайшов зручну арматуру. Зважив на долоні. Саме те, що треба. Після двогодинного засмагання на кріслах хотілося спати і їсти, проте я розумів, що перед подібними бойовими солодкий ранковий сон.

Зовсім поруч зі мною, на відстані кількох кроків, раптом розчинилось повітря і з'явився незрозумілий протяг. Сон, тож мені здалось якоись миті, що я таки втік, зібрався з силами і вискочив назад, до звичного життя. І, навіть не відчуття дороги, як палають переді мною вогонь і попіл, від яких стає солодко й тривожно. Навіть не розплісався мною, дихаючи пекельним жаром. А стояв переді мною, просто біля мого крісла, важкий і гарячий, ніби серпце після воскресіння. Стояв він із вимкненим двигуном і темними вікнами, тому зовсім не видно було, що там у ньому. Асторожене дихання, тож різко підвівся й спробував зазирнути до салону. Раптом двері відчинились. На східці вгору воглавно розглядав мої військові черевики.

– Ти що, – спитав, – так і поїдеш?

– Ну, – відповів я, ховаючи арматуру за спиною.

– А арматура навіщо? – далі дивувався Травмований. – Собак відганяти?

– Просто так, – розгубився я й закинув свою зброю в хащі.

– Ну-ну, – лише й сказав Травмований і, відступивши вбік, кивнув: давай, мовляв, заходь.

Я ступив усередину. Привітався з водієм, той байдуже кивнув у відповідь, підійнявся ще на одну сходинку й опинився на місці, озирнувся на Травмованого, знову огледів автобусні сутінки й невпевнено помахав рукою. Автобус тут-таки вибухнув, і салоном прокотився радісний свист і гамір, і хтось перший закричав:

– Здоров, Герич, здоров, сучара!

– Здоров, – увімкнулись відразу міцні горлянки, – здоров, сучара!

Я насторожено, проте на всяк випадок привітно, посміхався у відповідь, не зовсім розуміючи, що відбувається.

Аж тут Травмований легко підштовхнув мене в плечі, і я відразу ж завалився в дружні обійми, лише тепер розуміючи.

Були тут усі – і Саша Пітон з одним оком, і Андрюха Майкл Джексон із синіми церковними банями на грудях, і Саша і Діміч Кондуктор з наколками на повіках, і брати Балалаешнікови – всі троє, з однією на всіх мобілою, і Коля і Іван Петрович Комбікорм з вуглуватою від кількох переломів головою, і Карпо З Болгаркою – з болгаркою в руці, і Сірьожа Насильник, і Жора Лошара, і Гогі Православний – одним словом, увесь золотий склад «Меліораторів» до самого Донбасу і навіть виграла Кубок області; заслужені майстри спорту в окремо взятій сонячній долині. Вони похитали мені волосся і радісно сміялись із п'яних салонів всіма своїми золотими та залізними фіксами.

– Що ви тут робите? – запитав я, коли перша хвиля радості спала.

На якусь мить запала тиша. Аж враз голосний рев прокотився наді мною – друзі, презираючись, весело сміялись.

– Герич! – кричав Гогі Православний. – Дарагой! Ну ти даєш!

– Ну ти й даєш, Гера! – підтримували його брати Балалаешнікови, завалюючись на розхитані крісла. – Ну ти й даєш!

І всі інші теж голосно гелготали, плескаючи мене по спині, і Саша Пітон аж подавився своїм «кемелом», а Сірьожа, навіть, не надто подобалось. І Жора Лошара, показуючи на мене пальцем, сміявся, і Карпо З Болгаркою, сміючись, ж ось Травмований підійшов ззаду й спокійно поклав руку мені на плече. Усі притихли.

Конец ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (<http://www.litres.ru/sergiy-viktorovich-zhadan>).

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне "Интернет.Деньги", QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.